

Financieel Jaarverslag 2018 Twence Holding B.V.

Twence®

Financieel Jaarverslag 2018 Twence Holding B.V.

Inhoudsopgave

Het draait om CO₂	5
Kerncijfers	7
Verslag van de directie	8
Corporate governance verslag Twence Holding B.V.	16
Jaarrekening 2018 Twence Holding B.V.	27
Enkelvoudige jaarrekening 2018 Twence Holding B.V.	53
Overige gegevens	61
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	63

Dit is het financieel jaarverslag van Twence Holding B.V. Daar waar wij 'Twence' schrijven wordt Twence Holding B.V. bedoeld, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld.

Tekst / eindredactie: Afdeling Communicatie Twence B.V.
Fotografie: Rikkert Harink Fotografie
Vormgeving: VanderVeer Creative Agency, Enschede
Druk: Drukkerij van Marle, Hengelo

Dit jaarverslag wordt uitgegeven in het Nederlands, Duits en Engels. De Nederlandse gedrukte uitgave is leidend.

Dit jaarverslag is gedrukt op Digigold Silk, FSC® mixed resources.

Het draait om CO₂

Nadat wereldleiders eind vorige eeuw in Kyoto afspraken maakten over het reduceren van de uitstoot van CO₂, werden de doelen en verplichtingen in 2015 in het klimaatakkoord van Parijs verduidelijkt. Sindsdien zijn voor elk van de verschillende deelgebieden energie, circulair en biobased op Europees, landelijk en regionaal niveau verdere plannen en afspraken uitgewerkt. Zo is steeds duidelijker geworden wat we –tot op persoonlijk niveau– kunnen doen om ons steentje bij te dragen aan het voor velen abstracte doel: het omlaag brengen van de uitstoot van broeikasgassen.

De noodzaak om vervangende energiebronnen te vinden voor het Groninger aardgas betekent een extra stimulans voor snelle verduurzaming van het energieverbruik. Tegelijkertijd kent de uitfasering van het gebruik van fossiele brandstoffen nog veel uitdagingen. Er is samenwerking en afstemming nodig om vraag naar en aanbod van hernieuwbare energie bij elkaar te brengen. Er is een nieuwe infrastructuur noodzakelijk om verbindingen tussen partners ook fysiek vorm te geven. De kennis en visie van universiteiten, kennisinstituten, overheden, NGO's en bedrijfsleven zijn nodig om het pad naar een circulaire samenleving te duiden en te helpen deze ook daadwerkelijk tot stand te brengen. Creativiteit, volharding en nieuwe technieken zijn nodig om stappen te zetten die substantieel en toekomstbestendig zijn.

In dit kader was 2018 voor Twence een bijzonder jaar. Een absoluut hoogtepunt was de heropening van onze vernieuwde biomassa-energiecentrale in combinatie met de opening van ons tweede zonnepark: het grootste park van Overijssel. De biomassa-energiecentrale, al jaren een groene energiebron voor de regio, kan sinds de ombouw ook warmte en stoom leveren. Daardoor verdrievoudigde de energieproductie uit deze centrale. Tienduizenden huishoudens en ook bedrijven kunnen profiteren van de duurzame energie die we hier produceren.

De realisatie van deze twee projecten bracht een injectie van 50 miljoen euro in de verduurzaming van de regio. Een enorm bedrag én een enorme impact. Ontwikkelingen zoals deze zijn mogelijk door de kennis en vasthoudendheid van onze eigen mensen en onze contractors, gecombineerd met de steun van velen, zoals de provincie Overijssel, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, onze aandeelhouders en –niet te vergeten– onze burens. Wij prijzen ons gelukkig met onze betrokken stakeholders.

Dat was zeker ook het geval in de zomer, toen we geconfronteerd werden met een grote brand op ons terrein. Velen in onze omgeving ervoeren daar overlast van. Dat vonden en vinden we buitengewoon vervelend. Wij zijn de opgeroepen hulpdiensten en Defensie zeer erkentelijk voor hun daadkrachtige optreden. Wij hebben in de periode rond deze calamiteit veel hulp en begrip gekregen, waar we dankbaar voor zijn. Gelukkig voor allen bleef de gevolgschade beperkt.

Met een omvangrijke projectgroep werken we aan plannen om op grote schaal CO₂ af te vangen uit onze installaties én geschikt te maken voor hergebruik als grondstof. Wij hebben daar al op kleinere schaal unieke kennis mee opgedaan, die we via congressen in heel Europa delen. Voor deze pilot werden we in 2018 beloond met de CEWEP Innovation Award van onze Europese branchegeenoten. Wij zijn er van overtuigd dat hergebruik van CO₂ belangrijk is om de klimaatverandering een halt toe te roepen en zien de prijs als een erkenning van deze visie.

Met de overname van de pyrolyse-installatie Empyro van BTG-BTL sloten we het jaar af. Deze innovatieve installatie is een mooie en ook logische toevoeging aan ons 'palet'. In deze installatie kunnen we voor het eerst ook energie maken die kan worden opgeslagen.

Vlak voor kerst zette een groot deel van onze aandeelhouders een handtekening onder een unieke samenwerkingsovereenkomst met Stadt Münster. Deze communale samenwerking is een belangrijke stap naar het volwaardig aandeelhouderschap van Münster bij Twence, waardoor wij ons verder kunnen ontwikkelen tot euregionaal duurzaamheidsbedrijf in publieke handen.

Alternatieven voor fossiele brandstoffen, kringlopen sluiten, hergebruik, productie van nieuwe duurzame grondstoffen: het draait uiteindelijk om de reductie van de CO₂-uitstoot. Wij kunnen voor onze aandeelhouders fors bijdragen aan dit hogere doel.

Met de hoeveelheid stoom en warmte die we in 2018 produceerden, kunnen we in de behoefte van 48.000 huishoudens voorzien. Met de elektriciteit die we leverden aan het openbare net, kunnen 147.000 huishoudens worden bediend.

Onze inspanningen hebben ook in bedrijfseconomisch opzicht geleid tot zeer goede resultaten. Het resultaat na belastingen bedraagt € 14,5 miljoen. Van onze opbrengsten van € 106,5 miljoen is bijna 40 procent afkomstig uit de verkoop van energie.

In dit verslag leest u de financiële achtergronden van Twence Holding B.V. en haar dochterondernemingen Avi-Twente B.V., Twence Bioconversie B.V., Twence B.V., Warmtekrachtcentrale Twence B.V., Twence Tweede Lijn B.V., Twence Derde Lijn B.V., Twence Groene Energie B.V., Twence Duurzaam B.V., Twence Afvalscheiding B.V., Twence Zon B.V. en Empyro B.V. In ons separaat uitgebrachte publieksverslag 'Het draait om CO₂, Twence in 2018' beschrijven wij onze belangrijkste projecten en ontwikkelingen in meer detail.

Kerncijfers

De onderstaande kerncijfers hebben betrekking op de geconsolideerde jaarrekening 2018 van Twence Holding B.V.
De balansgegevens zijn per 31 december.

KERNCIJFERS	EENHEID	2018	2017
Afvalverwerking, energie, grondstoffen			
Netto-omzet	€ mio	105,1	110,3 ¹
Som der bedrijfsopbrengsten	€ mio	106,5	110,7 ¹
Resultaten			
Bedrijfsresultaat/EBIT	€ mio	22,7	21,5
Resultaat na belastingen	€ mio	14,5	14,4
Resultaat na belastingen als % van de bedrijfsopbrengsten	%	13,6	12,7
EBITDA	€ mio	44,3	51,1
Kasstroom uit operationele activiteiten	€ mio	41,9	44,6
Materiële vaste activa			
Aanschafwaarde totaal	€ mio	699,7	652,0
Boekwaarde totaal	€ mio	261,2	233,9
Investerings	€ mio	42,7	25,6
Afschrijvingen	€ mio	21,7	29,6
Vermogen			
Balans totaal	€ mio	307,2	277,8
Kengetallen			
Rentabiliteit totale vermogen	%	7,7	6,9
Rentabiliteit eigen vermogen	%	11,0	11,2
Afvalhoeveelheden			
Aangeleverde hoeveelheden	in kton	976	1.000
Energie			
Bruto elektriciteitsproductie	in GWh	432	476
Warmte- en stoomlevering	in GWth	673	605
Overige kerncijfers			
Personeelsbezetting ultimo	in fte	234,5	228,3
Ziekteverzuim	%	4,0	4,3
Gemiddelde leeftijd	in jaren	46,5	46,7

¹ Vergelijkende cijfers 2017 zijn aangepast wegens een gewijzigde verdeling van transportkosten.
Voor verdere details zie de toelichting.

Verslag van de directie

Onze aandeelhouders, voornamelijk Twentse gemeenten, hebben de nationale duurzaamheidsdoelstellingen omarmd. Deze komen onder meer tot uiting in de Regionale Energie Strategie, waarin is vastgelegd dat zij inzetten op energieneutraliteit in 2050, met als dichtstbijzijnde tussendoel 20% duurzame energie opwek en 6% energiebesparing in 2023.

Ook samenwerkingen als Afvalloos Twente en Mineral Valley Twente geven vorm aan de beleidsdoelstellingen van de individuele aandeelhouders. Twence heeft in 2018 weer forse stappen gezet om invulling te geven aan de opgaven waarvoor aandeelhouders zich gesteld zien.

In februari leverden we de eerste warmte uit onze biomassa-energiecentrale aan het stadsverwarmingsnet van Ennatuurlijk in Enschede. De al in 2014 intern geformuleerde opdracht om de biomassa-energiecentrale 'toekomst-proof' te maken resulteerde in een volledig gemoderniseerde centrale en een verdrievoudiging van de duurzame energieproductie, doordat we uit deze centrale naast elektriciteit ook stoom en warmte zijn gaan leveren. In 2017 zijn alle technische aanpassingen hiertoe getroffen. De eerste maanden van 2018 vernieuwden we het binnenste deel van de centrale, de verbrandingsoven en de rookgasreinigingsinstallatie, zodat de installatie het komende decennium als betrouwbare 'groene verwarmingsketel' voor de regio zijn werk kan doen. Met onze bestaande afnemer van stoom, Nouryon (voorheen AkzoNobel), hebben we in de loop van 2018 afspraken uitgewerkt om ook stoom uit de biomassa-energiecentrale te kunnen leveren. Met bandenfabrikant Apollo Vredestein en bierbrouwer Grolsch in Enschede onderzoeken we de mogelijkheden om hun bedrijfsprocessen te verduurzamen door de groene stoom en warmte uit de biomassa-energiecentrale te benutten.

In april ging de bouw van ons tweede zonnepark 'Boeldershoek-West' van start. In zeer korte tijd bouwde SolarCentury net buiten de hekken van ons hoofdterrein langs de A35 een park van 20 hectare, dat groene elektriciteit levert voor 4.500 huishoudens. De eerste elektriciteit werd in oktober aan het openbare net geleverd. Het park werd in november, gelijk met de vernieuwde biomassa-energiecentrale, feestelijk in gebruik genomen door Z.K.H. Prins Carlos de Bourbon de Parme.

In de nacht van 30 juni brak een grote brand uit in een berg afval, opgeslagen op een daarvoor bestemde locatie op één van onze storthuvels. Door het

daadkrachtige optreden van de hulpdiensten en Defensie is de brand uiteindelijk relatief snel onder controle gekregen. Toch hebben grote delen van de regio overlast ondervonden door de rookontwikkeling die met de brand gepaard ging. Wij hebben in de periode erna, eveneens in samenspraak met toezichthouders en hulpdiensten, gekeken naar mogelijke verbetermaatregelen en deze doorgevoerd.

We begonnen in september met het aanbrengen van een betonachtige afdeklaag op de voormalige stortplaats 't Rikkerink in Ambt Delden (Hof van Twente). Daarmee willen we er voor zorgen dat de grondwaterverontreiniging, die zich onder de stortplaats bevindt, niet meer gevoed wordt met door afval vervuild hemelwater. Deze sanering is vrijwillig, de vervuiling levert geen risico op voor mensen en dieren. De gecertificeerde bouwstof, die we voor het afdekken gebruiken, bestaat voor een belangrijk deel uit secundaire bouwmaterialen uit onze eigen installaties. Deze wordt zo aangebracht, dat we er in de toekomst eenvoudig zonnepanelen op kunnen plaatsen. In december 2018 ontvingen we de toezegging voor de door ons aangevraagde SDE+ subsidie voor een zonnepark op 't Rikkerink. We werken de plannen voor dit park in de loop van 2019 verder uit, zodat de bouw ervan kan beginnen zodra de afdeklaag in 2020 gereed is.

Onze afvalenergiecentrale speelt een belangrijke rol bij het behalen van regionale duurzaamheidsdoelstellingen. Voor de energie die we er produceren zijn geen fossiele brandstoffen nodig. De Nederlandse overheid bestempelt 54 procent van de energie uit deze centrale als duurzaam. De beschikbaarheid van de centrale was –mede door gestructureerde aanpak van ons asset management– in 2018 met 94,2% zeer hoog. Dat heeft zich vertaald in een uitstekende opbrengst aan energie en grondstoffen.

Professionalisering van het asset management en verbeterinitiatieven, die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd in de centrale, bewijzen hun meerwaarde: we hebben de installaties optimaal kunnen bedrijven. In 2017 zijn we begonnen met het structureel doorvoeren van stookproeven, waarmee we de relatie kunnen onderzoeken tussen input en opbrengst, in termen van grondstoffen en energie, maar ook verbrandingstijd en belasting voor de rookgasreinigingsinstallatie. Deze hebben we ook in 2018 uitgevoerd. Met de waardevolle kennis die we hiermee opdoen, werken we aan een evenwichtig inputportfolio en een stabiel proces. Daarnaast hebben we in de loop van 2018 het besturingssysteem vernieuwd.

Op het gebied van grondstoffenterugwinning zetten we grote stappen. Bodemas, het materiaal dat na energieopwekking uit niet-herbruikbaar afval overblijft, vormt een groot potentieel voor terugwinning van grondstoffen. Twence haalt uit de bodemassen van de afvalenergiecentrale en de biomassa-energiecentrale ruim 90 procent van de ijzerhoudende metalen terug en bijna 85 procent van de non-ferro metaalkorrels zoals koper, aluminium en zink. Op dit gebied behoren we tot de koplopers in onze branche. De bodemas zelf is, na een extra reinigingsstap, een grondstof voor de bouw. Het materiaal kan als zand- of grind vervanger worden gebruikt, zowel in ongebonden vorm als bijvoorbeeld in de beton- en cementindustrie. In 2018 werkten we aan de ontwikkeling van een eigen bodemas-wasinstallatie, waarmee we onze bodemassen zelf kunnen opwerken tot het in een Green Deal van 2012 vastgelegde kwaliteitsniveau voor vrije toepassing. De installatie zal in 2020 operationeel zijn. De schone bodemassen tellen mee in de duurzaamheidsprestaties van onze aandeelhouders.

Het op grote schaal afvangen van CO₂ uit de rookgassen van de afvalenergiecentrale levert een directe vermindering van de uitstoot op én biedt kansen voor de ontwikkeling van alternatieve energiedragers en duurzame bouwmaterialen. CO₂ is daarnaast direct toepasbaar als ‘bemester’ in de glastuinbouw, waardoor deze sector kan overschakelen op schone energiebronnen. Wij onderzoeken de mogelijkheden om grootschalig CO₂ af te vangen en beschikbaar te maken voor nuttig gebruik: het verminderen van directe emissies van CO₂ en het nuttig toepassen ervan zijn wenselijke ontwikkelingen die passen bij de rol van Twence in de regio en bij onze missie. Het is onze bedoeling om jaarlijks 100.000 ton CO₂ af te vangen, een schaalgrootte die overeenkomt met de impact van ruim 30 windmolens.

Het nieuwe regeerakkoord onderstreept het belang van dit project: het afvangen van CO₂ door afvalenergiecentrales wordt expliciet genoemd, om 2 miljoen ton bij te dragen aan de totale beperking van 56 miljoen ton CO₂-uitstoot in 2030.

Twence is actief binnen diverse netwerken op het gebied van duurzaamheid, energie en grondstoffen. We nemen onder meer zitting in de stuurgroep van het initiatief Mineral Valley Twente, dat bijdraagt aan het sluiten van nutriëntenkringlopen en het op peil houden van de bodemkwaliteit. De brede onderkenning van de noodzaak nutriënten in de kringloop te houden en grond te beschermen tegen verkeerde of onder-

bemesting, is voor ons een aanmoediging om de realisatie van een mestvervaardingsinstallatie voor 250.000 ton mest uit Twente van de grond te krijgen. Mest bevat waardevolle nutriënten. Wij gaan de mest vergisten voor het produceren van energie, om daarna met scheidingstechnieken onder meer organische meststoffen en een mineralenconcentraat uit te halen. De door ons geplande installatie kan ongeveer een kwart van het (varkens)mestoverschot in de regio verwerken en zet de input volledig om in herbruikbare materialen. Er blijven geen onbruikbare reststoffen over. Het project van Twence liep eind 2017 vast op vernietiging van de omgevingsvergunning door de Raad van State. Provincie Overijssel vond het maatschappelijk belang van de mestvervaardingsinstallatie zo groot, dat werd besloten een provinciaal inpassingsplan (pip) op te stellen om de vergunning alsnog te verlenen. De Provinciale Staten van Overijssel hebben in februari 2019 ingestemd met het pip. Met de goedkeuring er van is de vergunning verleend.

Wij hebben de contracten voor levering van afval uit het Verenigd Koninkrijk verder afgebouwd. Passend bij de rol die met onze aandeelhouders is afgestemd, richten wij ons meer op de Euregio.

Stadt Münster wil graag toetreden als aandeelhouder van Twence. Aan Nederlandse en aan Duitse zijde wordt er hard aan gewerkt om dit te realiseren. In december tekende een merendeel van Twence' gemeentelijke aandeelhouders een overeenkomst voor communale samenwerking met Stadt Münster op het gebied van afvalwerking. Meer informatie hierover leest u in de paragraaf 'Vennootschappelijke ontwikkelingen' in dit verslag. Daar vindt u ook aanvullende informatie over de acquisitie van de pyrolyse-installatie Empyro door Twence. De handtekeningen onder de overnameafspraken werden eveneens in december gezet. Het verwerven van deze installatie versterkt onze positie als energieproducent en vormt een springplank voor toekomstige ontwikkelingen. Empyro produceert sinds 2015 succesvol en in toenemende mate stoom, elektriciteit en pyrolyse-olie uit biomassa. Pyrolyse-olie biedt onder meer mogelijkheden voor het uitfaseren van ons eigen gasverbruik: wij hebben nu nog gas nodig voor het verantwoord op- en afstoken van onze energieproductielijnen.

Eind 2018 sprak de Raad van State uit, dat het toepassen van vliegassen voor de stabilisatie van zoutmijnen een nuttige toepassing is en dat export toegestaan is. Deze uitspraak is voor ons belangrijk. Een groot deel van onze vliegassen transporteren wij naar Duitse zoutmijnen waar het –in geïmmobiliseerde vorm– gebruikt wordt voor de stabilisatie van deze oude ondergrondse mijngangen. Dit om te voorkomen dat er bij de mijnen verzakkingen aan de oppervlakte plaatsvinden. Daarmee voldoen eigenaren van mijnen aan de verplichtingen die de Duitse overheid hen heeft opgelegd. De mogelijkheden voor toepassing of opwerking van vliegassen in Nederland zijn beperkt.

Visie

Het is onze overtuiging dat vergaande reductie van de uitstoot van broeikasgassen en spaarzaam gebruik van onze natuurlijke hulpbronnen noodzakelijk zijn voor een gezond en houdbaar leefklimaat. Grondstoffen in materialen en producten blijven onderdeel uitmaken van de kringloop en voor alle producten uit fossiele bronnen bestaat een duurzaam alternatief. Energie wordt in de toekomst volledig opgewekt uit hernieuwbare bronnen.

Missie

Twence heeft een verbindende en actieve rol in de ontwikkeling van een circulaire economie in de (Eu)regio en investeert, samen met partners, in de transitie naar een duurzame samenleving.

Twence zet zich in zodat een maximum aan waardevolle materialen in de kringloop behouden blijft. Wij produceren grondstoffen en energie(dragers) uit afval, biomassa, reststromen en andere hernieuwbare bronnen.

Dit doen wij ketengericht, met passie, innovatief en bedrijfseconomisch verantwoord. Wij verbinden maatschappelijk nut met ondernemerschap, respecteren mens en milieu en dragen bij aan de verduurzaming van de samenleving in het algemeen en aan de realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen van onze aandeelhouders in het bijzonder.

Vennootschappelijke ontwikkelingen

Aandeelhouderschap Stadt Münster

Op 13 december 2018 is er een overeenkomst gesloten voor de communale samenwerking tussen het merendeel van de gemeentelijke aandeelhouders van Twence en Stadt Münster. De samenwerking vormt de basis voor een efficiënte, grensoverschrijdende afvalverwijderingsstructuur. De komende jaren zal Twence jaarlijks ongeveer 45.000 ton brandbaar residu uit de sorteerinstallatie van Münster omzetten in warmte en stoom voor regionale bedrijven en huishoudens in Twente. Tegelijk verwerkt het afvalverwerkingsbedrijf van Münster GFT uit onze regio en helpt daarmee bij het opvangen van pieken en dalen in de aanlevering daarvan.

De communale samenwerking is een belangrijke stap naar het volwaardig aandeelhouderschap van Münster bij Twence. Twence wil zo goed mogelijk bijdragen aan het realiseren van de enorme opgaven van zijn aandeelhouders op het gebied van milieu en duurzaamheid. De toetreding van Münster zal betekenen dat we energie- en grondstoffenkringlopen in het Euregiogebied beter kunnen sluiten. Afvalstromen kunnen beter gestuurd worden, waardoor afval efficiënter verwerkt kan worden en de mogelijkheden om grondstoffen uit afval terug te winnen kunnen beter worden benut. Ook verwachten de aandeelhouders dat wederzijdse kennis op het gebied van duurzaamheid sneller en makkelijker kan worden gedeeld. Al met al draagt de samenwerking bij aan het behoud van werkgelegenheid en versterking van de economische positie van de Euregio.

Strategisch beleidsplan Twence 2020-2023

In 2018 is gestart met het proces dat moet leiden tot het vaststellen van het Strategisch beleidsplan Twence (SBT) voor de periode 2020-2023 in de AvA van december 2019. Twence wordt in dit proces ondersteund door een klankbordgroep, bestaande uit ambtenaren uit diverse gemeenten en vanuit diverse beleidsterreinen. De aandeelhouders hebben in april 2018 de evaluatie van het Strategisch beleidsplan Twence 2016-2019 vastgesteld en hebben in hun vergadering van december 2018 met instemming kennisgenomen van de contouren van het nieuwe SBT. Tevens is toen de geactualiseerde missie en visie voor Twence vastgesteld.

Empyro

Met ingang van 12 december 2018 maakt de pyrolysefabriek Empyro van BTG-BTL deel uit van Twence Holding B.V. Empyro zet biomassa om in

pyrolyse-olie, groene stoom en elektriciteit. De activiteiten van Empyro sluiten aan op het portfolio van Twence, dat de bedrijfsvoering onder de naam Empyro op dezelfde voet voort zal zetten. Als onderdeel van de afspraken worden de operators van de pyrolysefabriek door Twence overgenomen.

BTG-BTL en Twence gaan intensief samenwerken om de Empyro-installatie verder door te ontwikkelen en nieuwe duurzame initiatieven te ontplooiën. Beide partijen willen hiermee het gebruik van fossiele brandstoffen terugdringen.

Algemene vergadering van aandeelhouders

Op 26 april en 6 december 2018 is de algemene vergadering van aandeelhouders bijeen geweest. In de algemene vergaderingen verstrekt de directie informatie over de belangrijkste projecten en is van gedachten gewisseld over aspecten rond de bedrijfsvoering, het resultaatverloop 2018, de verwachte resultaten voor 2019 en het meerjarenperspectief 2019–2023.

De belangrijkste reguliere onderwerpen van besluitvorming waren de vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening 2017 en de vaststelling van de winstbestemming.

Daarnaast is stilgestaan bij de volgende onderwerpen:

- De toerekening van de milieuprestaties van Twence aan de aandeelhouders. Met de aandeelhouders van Twence en met Rijkswaterstaat is afgesproken dat de duurzame energie prestatie die door Twence wordt gerealiseerd naar rato van het aandeelhouderschap kan worden toegerekend aan alle aandeelhouders. De resultaten zijn gepubliceerd in de Klimaatmonitor.
- Tijdelijk winstpreferente (t.w.p.) aandelen. Het superdividend is in het kader van de Agenda van Twente in 2018 voor de laatste keer voldaan. Overeenkomstig artikel 12 lid 2 van de statuten zijn de t.w.p.-aandelen die gehouden werden door Regio Twente en Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen ingetrokken. Deze intrekking heeft plaatsgevonden in de algemene vergadering op 6 december 2018.

Het proces voor het tot stand komen van het Strategisch beleidsplan Twence 2020-2023 is in 2018 gestart. Hiervoor is de klankbordgroep Strategisch beleidsplan Twence 2020-2023 in het leven geroepen. Deze klankbordgroep is in 2018 vijf maal bijeengekomen.

Aandeelhouderschap Münster

De stad Münster heeft in 2016 kenbaar gemaakt dat ze graag als volwaardig aandeelhouder zou willen toetreden tot Twence. De zittende aandeelhouders hebben hier positief op gereageerd. Vooruitlopend op het volwaardig aandeelhouderschap van Münster is in de aandeelhoudersvergadering van 20 april 2017 herbevestigd dat Münster kan toetreden als cumulatief preferent aandeelhouder. Op 14 december 2017 besloot de aandeelhoudersvergadering over de condities waaronder het gewone aandeelhouderschap van Münster kan plaatsvinden.

Vooruitlopend daarop hebben twaalf aandeelhoudende gemeenten van Twence en Stadt Münster in december 2018 een overeenkomst voor grensoverschrijdende publiek-publieke samenwerking op afvalgebied getekend. Dit is belangrijke stap richting het volwaardig aandeelhouderschap van Münster bij Twence. Dat sluit aan bij de wens van de zittende aandeelhouders, die graag zien dat Twence zich verder ontwikkelt tot euregionaal duurzaamheidsbedrijf in publieke handen. De Bezirksregierung in Nordrhein-Westfalen heeft de aandeelhouders van Twence en de Stadt Münster geadviseerd om eerst deze vorm van samenwerking aan te gaan, alvorens zij medewerking verleent aan het realiseren van het gewone aandeelhouderschap van Münster bij Twence.

Klankbordgroep Majeure investeringen

De in 2016 in het leven geroepen klankbordgroep Majeure investeringen speelt een belangrijke rol bij het beoordelen van nieuwe majeure investeringen van Twence. In de klankbordgroep worden deze in een vroegtijdig stadium besproken, zodat de aandeelhouders mee kunnen denken of deze passen binnen het Strategisch beleidsplan Twence en om te beoordelen in hoeverre de investering effect zal hebben op het beleid van de aandeelhouders.

Deze klankbordgroep, waarin vier aandeelhouders en één lid van de raad van commissarissen zitting hebben, is in 2018 twee keer bijeen geweest. Daarbij is onder meer stilgestaan bij initiatieven voor zonne-energieparken in Twente, de overname van Empyro, het project voor grootschalige afvangst van CO₂ uit de rookgassen van de afvalenergiecentrale, de rol van Twence als duurzaamheidsbevorderaar en de langere termijn 'development roadmap' van Twence.

Risicomanagement

Aan elke ondernemingsstrategie zijn risico's verbonden. Externe economische factoren, onvoorspelbare marktontwikkelingen, calamiteiten en menselijke factoren kunnen de realisatie van ondernemingsdoelstellingen in de weg staan. Twence kent een lage risicobereidheid en streeft ernaar om de risico's, die het behalen van strategische en operationele doelen in de weg kunnen staan, zo goed mogelijk te beheersen.

Wij wegen risico's aan de hand van een risicomatrix. Deze evalueren wij jaarlijks. Op basis van de bevindingen stellen het directieteam en de hoofdproceseigenaren samen passende beheersmaatregelen vast. Het directieteam bespreekt de risicomatrix regelmatig. De raad van commissarissen wordt over de belangrijkste risico's geïnformeerd.

Belangrijke risico's

Belangrijke geïdentificeerde risico's zijn onder meer:

- op strategisch niveau: het niet realiseren van het strategische beleidsplan en het niet kunnen afzetten van reststoffen;
- op tactisch niveau: onvoldoende spreiding van het klant- en contractportfolio;
- op operationeel niveau: onverwachte stilstand van kapitaalintensieve installaties.

Strategisch

Het strategisch beleidsplan van Twence sluit nauw aan bij de taak van de aandeelhouders op het gebied van verduurzaming en de circulaire economie. Het plan wordt in constructief overleg met hen elke vier jaar opnieuw opgesteld. Het risico van het 'niet realiseren van het strategisch beleidsplan' wordt verminderd door regelmatige interactie met de aandeelhouders over de uitvoering van de uit het beleidsplan voortvloeiende projecten. Hierdoor worden kansen en bedreigingen wederzijds herkend en wordt hier vroegtijdig op geacteerd.

De uit dit beleidsplan voortkomende plannen en projecten worden actief gedeeld met en gemonitord door directie, leidinggevend en projectleiders. Hierdoor kan tijdig worden bijgestuurd op afwijkingen. Daarnaast wordt dit risico beperkt door het verder ontwikkelen van de diversificatiestrategie. Het risico tot het 'niet kunnen afzetten van reststoffen' wordt verminderd door het verder onderzoeken van de eigen verwerkingsmogelijkheden.

Tactisch

Om het risico 'onevenwichtig klantenportfolio' te verminderen stellen wij gewenste klantenprofielen op voor de verschillende bedrijfsonderdelen. Aan het klantenportfolio wordt continue aandacht besteed zodat deze optimaal aan blijft sluiten bij de gewenste profielen.

Operationeel

Het risico 'onverwachte stilstand van kapitaalintensieve installaties' verminderen wij door enerzijds stilstanden te analyseren en verbetermaatregelen te implementeren, anderzijds door asset management waarbij op basis van levensduuranalyse preventief onderhoud wordt gepland. Op basis van analyses en metingen tijdens onderhoudswerkzaamheden stellen wij de preventieve onderhoudsstrategie bij. Dit draagt bij aan de beheersbaarheid en beschikbaarheid van onze installaties.

Managementsysteem

Twence heeft een integraal managementsysteem, waarin alle bedrijfsprocessen binnen Twence zijn beschreven. Het managementsysteem is gecertificeerd conform de eisen van ISO9001 (kwaliteitsmanagement), ISO14001 (milieumanagement) en OHSAS18001 (Arbomanagement). Daarnaast zijn wij als Entsorgungsfachbetrieb gecertificeerd. Voor elk proces is een proceseigenaar aangewezen. Ons risicomanagement is hierin geborgd.

Elk jaar ondertekenen hoofdproceseigenaren een In Control Statement, waarmee zij aangeven 'in control' te zijn van hun processen en de risico's binnen die processen. Deze In Control Statements gelden als onderbouwing voor het In Control Statement dat de directie ondertekent over de gehele bedrijfsvoering.

Borging administratieve organisatie

De externe onafhankelijke accountant beoordeelt jaarlijks de opzet en de werking van de administratieve organisatie en de interne beheersing, voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening. Hierover rapporteert de onafhankelijke accountant aan het management, de directie en de raad van commissarissen.

Daar waar risico's verzekeraar zijn, zoals bij brand- en bedrijfsschade en wettelijke aansprakelijkheid, zijn deze bij verzekeraars ondergebracht.

Conform ons beleid worden vreemde valutapositities en –risico's bij een externe partij gedekt door valutaopties of valutatermijncontracten.

Financiële ontwikkelingen

Algemeen

De netto-omzet bedroeg € 105,1 miljoen (2017: € 110,3 miljoen). Het resultaat na belastingen bedroeg € 14,5 miljoen (2017: € 14,4 miljoen). De daling van de bedrijfsopbrengsten en de daling van de bedrijfslasten hebben bijgedragen aan een gestegen bedrijfsresultaat van € 22,7 miljoen (2017 € 21,5 miljoen).

De toevoeging van het resultaat 2018 aan het eigen vermogen overstijgt het uitgekeerde dividend. Hierdoor neemt het eigen vermogen in 2018 toe met € 3,1 miljoen. Als percentage van het balanstotaal daalde de solvabiliteit tot 43,4% (2017: 46,9%) waarmee we voldoen aan de bankconvenanten.

Kasstroom

De operationele kasstroom is in 2018 gedaald van € 44,6 miljoen naar € 41,9 miljoen. De belangrijkste oorzaak hiervoor is de daling van de afschrijvingslasten.

De kasstroom uit investeringsactiviteiten steeg van € 25,6 miljoen negatief in 2017 naar € 42,8 miljoen negatief in 2018. De belangrijkste investeringen in 2018 betroffen het project BEC 2.0 en de aankoop van de 100% deelneming in Empyro B.V. In 2017 betrof dit de aangroei van het onderhanden werk van het project BEC 2.0.

De kasstroom uit financieringsactiviteiten is in 2018 gedaald van € 15,7 miljoen negatief naar € 2,6 miljoen negatief vanwege hogere opname van langlopende leningen van € 12,4 miljoen in 2017 ten opzichte van € 31,0 miljoen in 2018.

De netto kasstroom bedroeg in 2018 € 3,5 miljoen negatief (2017: € 3,3 miljoen positief) en deed het saldo van de liquide middelen dalen van € 28,4 miljoen eind 2017 naar € 24,9 miljoen eind 2018.

In 2018 zijn 3 financieringen overeengekomen met de ING/BNG, respectievelijk ter grootte van € 9,0 miljoen, € 10,0 miljoen en € 20,0 miljoen.

Personele ontwikkelingen

Om een betere verdeling van aandacht tussen de bestaande operatie en de ontwikkelingen en realisatie van nieuwe initiatieven te bewerkstelligen, is een nieuwe afdeling 'innovatie en projecten' ingericht, die per 1 januari 2018 operationeel werd. Daarnaast zijn, vanuit dezelfde gedachte, veranderingen doorgevoerd in het bestuurssecretariaat en binnen de afdeling sales.

Wij hebben verder uitvoering gegeven aan ons beleid op het gebied van duurzame inzetbaarheid, door onder meer verschillende activiteiten en workshops aan te bieden op het gebied van vitaliteit, gezondheid en kennismanagement.

Ziekteverzuim

In 2018 is het verzuimmanagement volledig overgedragen in de lijn. Onder andere met behulp van een verzuim workshop voor alle leidinggevenden en een extra instructie voor E-Care (management verzuimmodule). Het ziekteverzuimcijfer (exclusief zwangerschapsverlof) is in 2018 licht gedaald naar 4,0% (streefnorm 3,5%). Het verzuimpercentage wordt sterk beïnvloed door een aantal langdurig zieken. Het grootste deel daarvan is niet werk-gerelateerd.

Jongeren interesseren voor techniek

Met onder meer PCPT (praktijkcentrum voor procestechnologie), hogeschool Saxion, de Universiteit Twente en grote werkgevers in de regio werken we samen om jongeren te interesseren voor een technische opleiding en daarnaast specifieker voor opleidingen in de procestechnologie.

Verdeling man/vrouw in de raad van bestuur en raad van commissarissen

Twence voldoet aan de criteria van een grote B.V. Daarom dient de vennootschap te voldoen aan het in de Wet Bestuur en Toezicht genoemde streefcijfer dat ten minste 30 procent van de natuurlijke personen in de raad van bestuur vrouw moet zijn. Daar onze statutaire directie door één natuurlijke persoon wordt gevormd, kan geen verdeling worden gemaakt.

Voor de verdeling in de raad van commissarissen verwijzen wij naar II.1.e. in het corporate governance verslag.

Personeelscijfers (per 31.12.2018)

	EENHEID	2018	2017
Personeelsbezetting*	in fte	234,5	228,3
Waarvan deeltijders	aantal	40	36
Stagiaires/afstudeerders**	aantal	3	8
Uitstroom jaarcijfer	in fte	13,5	31,7
Instroom jaarcijfer	in fte	21,8	29,3
Vacatures (openstaand)	aantal	7	3
Gemiddelde leeftijd	in jaren	46,5	46,7
Ziekteverzuim	%	4,0	4,3

* Dit betreft een gemiddelde, exclusief stagiairs, inclusief management trainees (in 2018: 4, in 2017: 2)

** Gedurende 2018 hebben 18 stagiaires/afstudeerders hun stage gelopen of afstudeeropdracht uitgevoerd bij Twence

Informatie over onze organisatiestructuur is op onze website www.twence.nl te vinden.

Vooruitzichten 2019

We hopen in 2019 in Zenderen een definitieve vergunning te hebben en de eerste paal te kunnen slaan voor een innovatieve 'mestvervaardingsinstallatie', die mest verwerkt tot 100 procent herbruikbare materialen. Voor de verdere invulling van onze opdracht uit de Green deal Bodemassen, zullen we beginnen met de bouw van een wasinstallatie voor dit materiaal. We bereiden de bouw van een installatie voor CO₂-afvangst voor en we werken samen met Grolsch en Apollo Vredestein verder aan het onderzoek naar de mogelijkheden van energielevering aan deze bedrijven en de daarvoor benodigde infrastructuur.

Onze development plannen staan in het teken van de verdergaande productie van groene energie en de circulaire economie. We nemen deel aan diverse nationale projecten, die tot doel hebben zuivere grondstoffen aan biomassa te onttrekken en deze zo hoogwaardig mogelijk in te zetten.

In 2019 zullen wij beginnen met het gefaseerd vernieuwen van onze composteringsafdeling. We beginnen met de opslaghallen. Het gehele composteringsproces zal in de toekomst in overdekte ruimten plaatsvinden, met als doel om geurhinder naar de omgeving verder te beheersen.

Wij onderzoeken de mogelijkheden om onze warmte en stoom voor meer stadswijken en bedrijven beschikbaar te maken en duurzame elektriciteit te leveren aan onze

aandeelhouders. Met vier aandeelhoudende gemeenten is in 2018 overeenstemming bereikt om hier in 2019 mee te starten.

Voor onze aandeelhouders ontwikkelen wij activiteiten die substantieel bijdragen aan hun duurzaamheidsdoelstellingen. We kunnen veel betekenen voor de regio door aansluiting te zoeken bij regionale initiatieven die de mogelijkheid bieden om met andere partijen samen te werken aan verduurzaming. Met Stadt Münster zullen wij verder onderzoeken hoe onze samenwerking kan bijdragen aan verduurzaming van de Euregio. Naar verwachting zal het Strategisch beleidsplan Twence voor de periode 2020-2023 in de aandeelhoudersvergadering van december 2019 worden vastgesteld.

Op basis van de huidige marktprijzen verwachten wij ook voor 2019 bedrijfseconomisch goede resultaten. We verwachten daarnaast een lichte toename van het aantal FTE's.

De toekomst

Energie uit hernieuwbare bronnen is energie met toekomst. Wij zullen verder ontwikkelen op het ingeslagen pad als producent van duurzame energie

Twence investeert fors in innovatie om maximaal (her)gebruik van materialen te bereiken. Een veelheid aan projecten in diverse ontwikkelstadia zorgt voor continuïteit in onze ontwikkeling en daarmee in de

mogelijkheden om verder bij te dragen aan het CO₂-neutraal maken van onze regio. Kennisontwikkeling en –deling spelen daarbij een cruciale rol.

Met de levering van groene stoom en warmte naar stadswarmtenetten en bedrijven in omliggende gemeenten en met de bouw van een afvangstinstallatie voor CO₂, zetten we grote stappen in het terugdringen van de CO₂-uitstoot en de vergroening van de regio. In de vorm van CO₂ en vrij toepasbare bodemassen uit de bodemaswasinstallatie, zullen wij producten gaan leveren die rechtstreeks in de productieprocessen van onze afnemers kunnen worden ingezet.

In Europa bestaan momenteel grote kwalitatieve verschillen in de verwerking van afval en biomassa. Door de economische groei neemt de productie van afval in Nederland toe. Ook in de ons omringende landen is dit de trend. De verwachting is dat de komende decennia in de West-Europese markt meer brandbaar restafval beschikbaar is dan er verwerkingscapaciteit is. Verbranding met hoge energieopbrengst houdt een volwaardige positie ook in de circulaire economie. Zeker als er ook via deze verwerkingsvorm zo veel mogelijk grondstoffen en CO₂ worden teruggewonnen.

Moderne afvalenergiecentrales, zoals die van Twence, recyclen brandbaar afval: ze halen de energiecomponent en grondstoffen uit de enorme hoeveelheden restafval, die de komende jaren nog in Europa ontstaan. Het niet recyclebare, brandbare materiaal verwerken zij met een zo laag mogelijke milieudruk en een zo hoog mogelijke energie-efficiency. Zo wordt het storten van nuttig herbruikbare materialen voorkomen. Twence heeft hierin een zeer sterke uitgangspositie. De energie die uit dit van grondstoffen ontdane afval wordt opgewekt komt de regio ten goede. De metalen, die we na energiewinning uit de verbrandingsresten halen, brengen we terug in de circulatie. In 2020 zijn alle door Twence opgewerkte bodemassen vrij toepasbaar. Inzet van deze bouwstoffen voor projecten in Twente betekent verduurzaming en het sluiten van een regionale kringloop. Twentse gemeenten kunnen hier op inspelen door voor eigen projecten gebruik te maken van producten die uit deze bouwstoffen worden vervaardigd.

Twence zal binnen de door de aandeelhouders gegeven opdracht op eigen kracht en met visie blijven groeien en ontwikkelen als Euregionaal duurzaamheidsbedrijf met publieke aandeelhouders. Het is een levenskrachtige

organisatie, die handelt op maatschappelijk en bedrijfs-economisch verantwoorde wijze. Investeringsinitiatieven zijn in lijn met het door de aandeelhouders goedgekeurde Strategische beleidsplan Twence. Strategisch belangrijke projecten worden vroegtijdig met de aandeelhouders besproken en worden beoordeeld op hun bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Samen bouwen we aan een regionaal duurzaamheidsbedrijf, waarbij we gebruik maken van elkaars kennis en installaties en de synergetische voordelen optimaal benutten.

We zullen blijven werken aan goede banden met onze aandeelhouders, klanten, leveranciers, kennisinstituten, belangenorganisaties en met onze omwonenden. Zij zijn allen belangrijk voor een voorspoedige ontwikkeling van de circulaire regio.

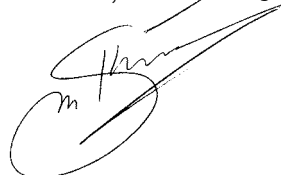
Een gezonde organisatie

Twence is een gezonde organisatie met betrokken, goed opgeleide medewerkers en goed onderhouden high-tech installaties. Wij hebben een goede balans in ons portfolio ten aanzien van de inkomsten uit de be- en verwerking van afval en de opbrengsten uit energie en grondstoffen. De productie van zonne-energie zorgt voor een bestendige, groene aanvulling in ons palet, evenals de productie van pyrolyse-olie die wij vanaf 2019 uit de recent overgenomen pyrolysefabriek Empyro zullen leveren.

Het jaar 2018 was in veel opzichten een goed jaar. We zetten belangrijke stappen om onze doelen te realiseren en versterkten de banden met onze stakeholders. Ik ben hen zeer erkentelijk voor het vertrouwen dat zij ons schenken en voor de opbouwende en plezierige samenwerking.

In bedrijfseconomisch opzicht waren de resultaten zeer goed. De medewerkers van Twence hebben met grote betrokkenheid en trots gewerkt aan onze plannen. Ik heb er vertrouwen in dat we met succes verder zullen groeien als bron van grondstoffen en energie voor de Euregio en daarmee substantieel kunnen bijdragen aan verdere verduurzaming.

Enschede, 21 maart 2019

dr. G. Marc Kapteijn
algemeen directeur

Corporate governance verslag Twence Holding B.V.

Bericht van de voorzitter

In dit bericht sta ik namens de raad van commissarissen graag stil bij de ontwikkelingen van Twence Holding B.V. in 2018. Wij kunnen terugblikken op een jaar waarin veel is gebeurd.

In 2018 heeft de onderneming verder uitvoering gegeven aan het door de aandeelhouders goedgekeurde Strategisch beleidsplan Twence 2016–2019. De ombouw van de biomassa-energiecentrale is afgerond, waardoor de energieproductie uit biomassa aanzienlijk is toegenomen. Er is een tweede zonnepark gebouwd en in gebruik genomen, waardoor inmiddels voor 5.500 huishoudens zonne-energie wordt geproduceerd door Twence. Daarnaast is constructief met vele andere partijen samengewerkt aan de planvorming voor op de toekomst gerichte projecten voor de productie van duurzame energie en voor het terugbrengen van materialen in de kringloop, in combinatie met het beter herbruikbaar maken van deze materialen. De development roadmap, die in de afgelopen periode is ontwikkeld, geeft daarbij duidelijk richting en prioritering.

Daarnaast heeft Twence de pyrolyse-installatie Empyro overgenomen van BTG-BTL, waarmee een goede aanvulling op het bestaande energieportfolio is gerealiseerd. De aandeelhouders van Twence hebben verdere stappen gezet in aanloop naar de beoogde toetreding van Stadt Münster als aandeelhouder.

Het resultaat over 2018 is bereikt dankzij grote inzet en betrokkenheid van de medewerkers van Twence. Hierdoor is het mogelijk om aan alle aandeelhouders dividend uit te keren.

Het vooruitzicht van structurele positieve financiële resultaten op bedrijfsniveau is noodzakelijk voor Twence om te kunnen blijven investeren in de verbetering en kwaliteit van de bestaande kapitaalintensieve installaties en om nieuwe investeringen in installaties voor grondstoffenterugwinning en duurzame energieproductie mogelijk te maken. Deze investeringen dragen bij aan de beleidsdoelstellingen van de aandeelhouders en aan de continuïteit van de onderneming op de lange termijn.

I. TOEZICHT

I.1. Verslag toezichtstaken raad van commissarissen

Algemeen

Als raad van commissarissen houden wij toezicht op en adviseren wij de directie over het beleid en de algemene gang van zaken van de onderneming. Daarbij handelen wij in het belang van alle stakeholders in de vennootschap. Voor belangrijke directiebeslissingen is goedkeuring van de raad van commissarissen vereist. Dit is vastgelegd in de statuten.

De directie van de onderneming geeft in dit verslag inzicht in haar activiteiten in 2018. Ons verslag sluit hierbij aan. Wij staan daarbij nadrukkelijk stil bij onze eigen verantwoordelijkheid.

De raad van commissarissen heeft in 2018 vier keer plenair met de directie vergaderd. Ook is zonder de directie overleg gevoerd en hebben wij met vertegenwoordigers van de ondernemingsraad gesproken over diverse ontwikkelingen van de organisatie. De raad van commissarissen is tevens vertegenwoordigd in de klankbordgroep 'Majeure investeringen'.

De volgende belangrijke onderwerpen zijn in 2018 besproken.

Strategische ontwikkeling

- Lange termijn strategie van de onderneming;
- Communale samenwerking tussen Stadt Münster en de aandeelhoudende gemeenten van Twence.

Strategische projecten

- Verhoging duurzame energieproductie van de biomassa-energiecentrale door productie van stoom en warmte;
- Warmteafzet Grolsch en Apollo Vredestein;
- Afdichting gesloten stortplaats 't Rikkerink;
- Mestverwaarding op Elhorst-Vloedbelt: scheiding/terugwinning nutriënten en vergisting;
- Grootschalige zonneparken;
- Green deal bodemassen en geplande bouw bodemaswasinstallatie;
- Grootschalige CO₂-afvang en afzet;
- Eindverwerking vliegassen en zouten;
- Vernieuwen scheidingsinstallatie.

Vennootschapsrechtelijk

- Communale samenwerking als belangrijke stap richting aandeelhouderschap Stadt Münster;
- (Her)benoeming commissarissen;
- Actualisatie Strategisch beleidsplan Twence periode 2020-2023.

Operationeel

- Beschikbaarheid en onderhoudsconcepten van grote installaties;
- Vaststelling budget 2019 en bespreking meerjarenbegroting 2019-2023;
- Stookproeven en effecten daarvan op de bedrijfsvoering;
- Vergunningen, ruimtelijke ordening.

Commercieel

- Marktontwikkelingen op het terrein van grondstoffen, (duurzame) energie en afval;
- Samenwerking in de keten;
- Internationalisering van de afvalmarkt.

Organisatie-aangelegenheden

- Status organisatieontwikkelingen voor kantoorposities en productieomgeving;
- Kwaliteitsmanagement, leiderschapstrainingen kader;
- Veiligheid, Arbo en ontwikkelingen ziekteverzuim.

Hierna wordt samenvattend aangegeven hoe de raad van commissarissen het beleid van de onderneming beoordeelt.

I.1.a. Realisatie ondernemingsdoelstellingen

Samen met de directie staan wij steeds stil bij de voortgang van de realisatie van de ondernemingsdoelstellingen. Uit voorliggend financieel jaarverslag blijkt dat het door ons goedgekeurde budget 2018 en de daaraan ten grondslag liggende ondernemingsdoelstellingen boven verwachting zijn gerealiseerd. Het resultaat is positief beïnvloed door het in stand houden van de hoge beschikbaarheid, stijgende prijzen in onze afzetmarkten en lagere afschrijvingslasten.

I.1.b. Strategie en risico's

De directie heeft aan het door de aandeelhouders in 2016 goedgekeurde 'Strategisch beleidsplan Twence 2016–2019' voor een belangrijk deel uitvoering gegeven. Het plan is een voortzetting en intensivering van het eerste Strategische beleidsplan.

Uit de rapportages is ons gebleken dat de onderneming ook in 2018 voortvarende stappen heeft gezet om materialen uit afval terug te winnen, waarmee wordt bijgedragen aan de circulaire economie, en om de productie van duurzame energie op de langere termijn te verhogen. Tevens is veel aandacht geschonken aan het optimaal benutten van bestaande installaties door optimalisatieprojecten, assetmanagement en diverse vormen van metingen en bijsturing.

Hierover rapporteert de directie van Twence in meer detail in het 'Verslag van de directie' van dit jaarverslag en in het separaat uitgebrachte publieksjaarverslag 2018.

De onderneming is er in 2018 opnieuw in geslaagd een passend volume brandbaar restafval te contracteren. Dit draagt bij aan de optimale bezetting van de afvalenergiecentrale de komende jaren. Wij hebben er vertrouwen in dat ook in de verdere toekomst langjarig voldoende brandbaar restafval aan Twence kan worden gebonden om de installaties optimaal te kunnen benutten en verplichtingen op het gebied van energie- en grondstoffenlevering na te komen. Vooruitlopend op de 'Brexit' wordt de hoeveelheid afval die voor het Verenigd Koninkrijk wordt verwerkt afgebouwd. Parallel daaraan is –passend bij de Euregionale rol van Twence– meer afval uit het Duitse grensgebied gecontracteerd.

Over het proces en de inhoud van het Strategisch beleidsplan Twence 2020-2023 worden wij tijdens onze reguliere vergaderingen door de directie geïnformeerd.

I.1.c. Interne beheersing

De onderneming werkt met een Balanced Score Card, waarin toetsingscriteria zijn opgenomen ten aanzien van onder meer financiële ontwikkelingen, klantrelaties, verloop van processen en de status van ontwikkelingsinitiatieven van de onderneming. Daarnaast wordt maandelijks gerapporteerd op het gebied van onder meer financiën, Arbo en veiligheid. De directie kan aan de hand hiervan maandelijks beoordelen of de onderneming op koers ligt en of er bijgestuurd moet worden.

De directie informeert ons ieder kwartaal met financiële rapportages en statusrapportages over de bedrijfseconomische ontwikkeling van de onderneming. Daarbij wordt expliciet ingegaan op risico-aspecten. De auditcommissie beoordeelt de financiële rapportages en investeringsvoorstellen diepgaand, bespreekt deze apart met de directie en rapporteert aan de raad van commissarissen. Daarnaast zijn er uit de raad van commissarissen een technische commissie en een remuneratiecommissie ingesteld die zich voor deze onderwerpen in de bedrijfsvoering verdiepen. Een vertegenwoordiging van de raad van commissarissen neemt tevens deel aan de bijeenkomsten van de klankbordgroep Majeure investeringen. Daardoor is er een goede wisselwerking met de aandeelhouders en hun belangen bij grote investeringen.

Deze werkwijze is naar onze mening een adequate methode om toezicht op de onderneming te kunnen houden.

I.1.d. Financiële verslaggeving

De jaarrekening 2017 is in onze vergadering van 22 maart 2018 besproken. De onafhankelijke accountant van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (PwC) was daarbij aanwezig om een toelichting te geven. Wij hebben aan de algemene vergadering van aandeelhouders voorgesteld deze jaarrekening ongewijzigd vast te stellen.

Als onderdeel van ons toezicht bespreken we met de accountant van PwC de status van de door de directie ondernomen initiatieven op basis van de aanbevelingen uit het door PwC uitgevoerde controleonderzoek. Daarbij hebben we samen vastgesteld dat de directie daar naar genoegzaam adequaat uitvoering aan heeft gegeven.

Elke vergadering legt de directie verantwoording aan ons af over de resultaten tot op dat moment, waarbij afwijkingen van het door ons vastgestelde budget worden toegelicht. Wij hebben gedurende het jaar vastgesteld dat wij voldoende informatie voorgelegd kregen om dit goed te kunnen beoordelen.

I.1.e. Naleving wet- en regelgeving

De onderneming heeft een compliancemedewerker in dienst, die de directie rechtstreeks informeert over naleving van wet- en regelgeving. In de statusrapportage houdt de directie ons elke vergadering over dit onderwerp op de hoogte. Hierbij hebben wij vastgesteld dat wet- en regelgeving ook in 2018 op een correcte manier zijn nageleefd.

Over de wijze van toezicht op naleving van de milieuregelgeving hebben Twence en de provincie Overijssel sinds 2010 een convenant afgesloten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het zogenaamde systeemgericht toezicht. Dit toezicht bestaat deels uit controle van het Twence interne borgingssysteem voor de naleving van vergunningsvoorschriften alsmede uit reality-checks in de praktijk. De provincie Overijssel en Twence lopen in Nederland voorop met deze werkwijze, die wij als zeer efficiënt beoordelen.

I.1.f. Verhouding met aandeelhouders

Tijdens de aandeelhoudersvergaderingen is door de directie en raad van commissarissen nadrukkelijk stilgestaan bij voorgenomen strategische projecten, de strategische en bedrijfseconomische effecten daarvan en de invloed van de aandeelhouders daarop. Voor de aandeelhouders is Twence een belangrijke partij bij het behalen van hun duurzaamheidsdoelstellingen, die gebaseerd zijn op nationale en internationale afspraken.

I.1.g. Relevante aspecten MVO

Tijdens iedere reguliere vergadering informeert de directie ons over de eventuele bijzonderheden in de relatie met onder meer maatschappelijke organisaties en omwonenden.

Wij stellen vast dat er sprake is van een constructieve sfeer en dat er een gezonde relatie is met alle partijen. De wijze waarop de onderneming om de omgeving vroegtijdig bij bijzondere of nieuwe ontwikkelingen betreft, met hen invulling geeft aan natuurontwikkeling en beeldkwaliteit spreekt ons aan. Ook hebben wij veel waardering voor het feit dat de onderneming leegstaande gebouwen tijdelijk beschikbaar stelt aan maatschappelijke organisaties en cliënten van deze organisaties, en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt inzet voor groenonderhoud. Daarnaast waarderen wij de wijze waarop Twence zich inspant jeugd te interesseren voor een toekomst in de techniek en bijdraagt aan techniekonderwijs in de regio.

I.2. Verslag commissies

De auditcommissie is in 2018 vier keer bijeen geweest. Tijdens de vergaderingen is gesproken over de kwartaalcijfers, verzekeringsaangelegenheden, risico's, voorgenomen investeringen en de nieuwe financiering van de onderneming. Samen met de directie is met de onafhankelijke accountant PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. de 'Managementletter' behandeld. Hierbij is vastgesteld dat de onderneming de in de Managementletter van 2017 benoemde aandachtspunten voortvarend heeft opgepakt en tot een goede oplossing heeft gebracht. Wij hebben met instemming kennis genomen hoe de directie de in de managementletter 2018 opgenomen elementen verwacht op te kunnen lossen.

In de vier bijeenkomsten van de technische commissie is onder meer gesproken over de staat van de installaties, onderhoudsconcepten, verlengde levensduur, risico's, de meerwaarde van inbreng van externe expertise en technische aspecten van nieuwe projecten.

De remuneratiecommissie is twee keer bij elkaar geweest, waarbij onder meer is gesproken over de voortgang van afgesproken doelstellingen, bezoldiging van de directeur, functioneren directeur en algemene personeelszaken.

I.3. Samenvatting remuneratierapport

De aandelen van Twence Holding B.V. zijn in handen van (gemeentelijke) overheden. Het bezoldigingsbeleid is gebaseerd op landelijke richtlijnen. Er zijn in 2018 geen bijzondere uitkeringen aan medewerkers van de onderneming gedaan die van deze richtlijnen of de cao afwijken.

De onderneming kent één statutair directeur. Om deze reden is de bezoldiging niet opgenomen in de financiële verslaglegging. Het salarispakket is in lijn met voorgaande jaren.

II. INTERNE ORGANISATIE

II.1. Samenstelling raad van bestuur /raad van commissarissen

II.1.a. Samenstelling raad van bestuur

Bij Twence is sprake van één statutair bestuurder, de heer dr. G.M. Kapteijn.

De heer Kapteijn is lid van het bestuur van de Vereniging Afvalbedrijven (onbezoldigd) en heeft verder geen nevenfuncties.

II.1.b. Samenstelling raad van commissarissen per 31 december 2018

De raad van commissarissen van Twence Holding B.V. bestaat statutair uit vijf leden. De raad was in 2018 als volgt samengesteld:

NAAM EN GEBORTE DATUM	M/V	LEEFTIJD	NATIO- NALITEIT	HOOFD- FUNCTIE	NEVENFUNCTIE	DATUM EERSTE BENOEMING
J.B. Kroeze Geb. 06-07-1958	M	60	NL	Lid RvC	Lid auditcommissie, lid remuneratiecommissie, lid Klankbordgroep Majeure Investerings	2010
T.R. Doesburg Geb. 18-02-1949	M	69	NL	Lid RvC	Voorzitter auditcommissie, lid selectie- en benoemingscommissie	2011
J.A. Casteleijn Geb. 02-10-1949	M	69	NL	Lid RvC	Plaatsvervangend voorzitter raad van commissarissen, voorzitter technische commissie	2012
Drs. W.M. van Ingen Geb. 01-03-1958	V	60	NL	Voorzitter RvC	Voorzitter selectie- en benoemingscommissie, voorzitter remuneratie- commissie	2013
Ir. W. van den Brink Geb. 25-06-1963	M	55	NL	Lid RvC	Lid technische commissie	2017

Alle leden van de raad van commissarissen zijn onafhankelijk, zoals bedoeld in artikel III.2 van de corporate governance code van Twence Holding B.V. Commissarissen worden benoemd voor een termijn van vier jaar en zijn één keer voor een volle termijn van vier jaar herbenoembaar.

De heer J.B. Kroeze trad per 6 december 2018 af, na afloop van de maximale zittingstermijn van acht jaar. Door de benoeming van mevrouw H. Zevenbergen door de algemene vergadering van aandeelhouders op 6 december 2018 is de vacature die hierdoor ontstond ingevuld. Mevrouw drs. W.M. van Ingen treedt voortijdig af per 1 januari 2019. Zij heeft een nieuwe functie geaccepteerd, die niet verenigbaar is met het commissariaat bij Twence. Er wordt naar gestreefd in de aandeelhoudersvergadering van 25 april 2019 een opvolger voor mevrouw Van Ingen te benoemen. De heer T.R. Doesburg is met ingang van 1 januari 2019 voorzitter van de raad van commissarissen.

De commissarissen ontvangen een door de algemene

vergadering van aandeelhouders vastgestelde vaste vergoeding, onafhankelijk van de resultaten van de onderneming. Zij houden geen aandelen in de vennootschap.

In de raad van commissarissen hebben geen voormalige bestuurders van de vennootschap zitting. Een kort curriculum van de individuele leden van de raad, evenals informatie over eventuele andere commissariaten en nevenwerkzaamheden, vindt u op onze website.

II.1.c. Profielschets, competenties en diversiteit

De profielschets en het rooster van aftreden van de raad van commissarissen staan op de website van Twence. Gezien de samenstelling van onze raad van commissarissen stellen wij vast dat de in voornoemd profiel geschetste competenties in onze raad zijn vertegenwoordigd.

Competentiematrix raad van commissarissen Twence Holding B.V. per 31 december 2018

Op basis van de profielschets raad van commissarissen Twence Holding B.V. is onderstaande tabel opgesteld:

VEREISTEN	J. Kroeze	W. van den Brink	T. Doesburg	J. Casteleijn	W. van Ingen
Algemeen					
In staat zijn het beleid van Twence op hoofdlijnen te beoordelen	+	+	+	+	+
Samenstelling					
Binding met het grondgebied van de aandeelhouders	++	+	+	-	++
Deskundigheden op het terrein van					
Afvalverwerking, de afvalmarkt, secundaire grondstoffen	+	+	-	+	-
Energieproductie en de energiemarkt	-	+	++	+	+
Duurzaamheid, milieuzorg en maatschappelijk verantwoord ondernemen	+	+	++	+	++
Het leiden van een kapitaalintensieve onderneming	++	++	++	++	+
Financieel/economisch en IT	+	+	+	+	+
Praktijkervaring met de politiek/bestuurlijke omgeving waarin Twence opereert	++	+	+	--	++
Internationale kennis	+	++	++	++	+
Sociale verhoudingen	++	+	+	+	++

II.1.d. Samenstelling Commissies

In het overzicht van de samenstelling van de raad van commissarissen is dit aangegeven (II.1.b.).

II.1.e. Verdeling man/vrouw in de raad van commissarissen per 31 december 2018

De raad van commissarissen bestaat uit vijf leden, onder wie één vrouw. Twence kan worden aangemerkt als een grote B.V., waardoor de vennootschap niet voldoet aan het in de Wet Bestuur en Toezicht genoemde streefcijfer dat ten minste 30 procent van de natuurlijke personen in de raad van commissarissen vrouw en ten minste 30 procent van de natuurlijke personen in de raad van commissarissen man zou moeten zijn.

Bij de procedure voor invulling van vacatures voor de raad van commissarissen wordt nadrukkelijk stilgestaan bij deze regelgeving.

II.2 Kwaliteit

II.2. Kwaliteitsborging: Toezicht

In de statuten, de corporate governance code Twence Holding B.V. en de daarop gebaseerde reglementen is de inhoud van het toezicht van onze raad vastgelegd.

II.2.a. Kwaliteitsborging: Evaluatie

Wij hebben in 2018 stilgestaan bij het functioneren van onze raad. Daarnaast heeft de voorzitter één op één gesprekken gevoerd met alle leden van de raad. Deze evaluatie heeft geleid tot nadere werkafspraken om de kwaliteit van onze rol te versterken. In onze septembervergadering hebben wij nadrukkelijk stilgestaan bij nieuwe beleidsmatige en technische ontwikkelingen.

II.2.b. Kwaliteitsborging: Organisatie

Om een betere verdeling van aandacht tussen de bestaande operatie en de ontwikkelingen en realisatie van nieuwe initiatieven te bewerkstelligen, heeft Twence een nieuwe afdeling ‘innovatie en projecten’ ingericht. Deze keuze heeft ons inziens een grote meerwaarde.

De directie heeft ons regelmatig geïnformeerd over de aansturing van de onderneming en de daarvoor benodigde kwaliteiten in relatie met de verantwoordelijke leidinggevendenden.

II.2.c. Kwaliteitsborging: Educatie/informatie inwinnen externen

In 2018 hebben wij ons door de directie laten informeren over innovatieve ontwikkelingen, internationale marktontwikkelingen en grondstoffenterugwinning uit afval.

II.2.d. Kwaliteitsborging: Tegenstrijdige belangen / onafhankelijkheid

In onder meer het ‘reglement raad van commissarissen Twence Holding B.V.’ is geborgd hoe wordt omgegaan met tegenstrijdige belangen. Daarnaast is afgesproken dat commissarissen die een vermoeden hebben dat er sprake is van een eventueel ontstaan van een tegenstrijdig belang, vanuit een relatie met een aandeelhouder, dit zullen melden. Wij zullen, afhankelijk van de daarbij ter beschikking staande informatie en het risico van belangenvermenging, beoordelen hoe het desbetreffende lid bij de bespreking en besluitvorming over dit onderwerp wordt betrokken.

II.2.e. Kwaliteitsborging: Externe Auditor

Sinds 1 januari 2013 voert PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. als onafhankelijke accountant de controles bij Twence uit. Wij hebben bij de vaststelling van de jaarrekening 2018 buiten de aanwezigheid van de directie met de externe accountant overleg gevoerd. Hierbij is gebleken dat de accountant geen belangrijke bevindingen heeft geconstateerd ten aanzien van de interne beheersing, voor zover getoetst in het kader van de controle van de jaarrekening.

II.3. Huishouding

II.3.a. Organisatieontwikkeling

Wij hebben met instemming kennis genomen van de voortgang van de organisatieontwikkelingen, gericht op een verdere professionalisering van de onderneming.

Samenstelling directieteam per 31 december 2018

FUNCTIE	NAAM
Algemeen directeur	Dr. G. Marc Kapteijn (m)
Directeur Operations	Ir. Michel Vervecken (m)
Directeur Finance	Richard G.H. te Riet fc (m)

II.3.b. Aanwezigheid vergaderingen raad van commissarissen

Tijdens één vergadering was één commissaris afwezig, met voorafgaande kennisgeving. Bij alle andere vergaderingen was de raad van commissarissen voltallig aanwezig.

III. NALEIVING CORPORATE GOVERNANCE PRINCIPLES

Twence kent een 'corporate governance Twence Holding B.V.' Deze code is in 2017 geactualiseerd, aan de hand van de herziene Nederlandse corporate governance code. Er zijn geen bijzonderheden te melden waarbij van de corporate governance Twence Holding B.V. is afgeweken.

De corporate governance Twence Holding B.V. is via de website van Twence (www.twence.nl) in te zien.

Aandeelhouders (per 31 december 2018)

AANDEELHOUDER	AANTAL STEMMEN	PERCENTAGE VAN DE STEMMEN	DATUM VAN TOETREDING
Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen	30.969	3,65	02.01.2001
Almelo	95.000	11,19	12.12.2011
Berkelland	14.282	1,68	12.12.2011
Borne	27.897	3,29	12.12.2011
Dinkelland	34.056	4,01	12.12.2011
Enschede	205.467	24,19	12.12.2011
Haaksbergen	32.021	3,77	12.12.2011
Hellendoorn	46.795	5,51	12.12.2011
Hengelo	105.681	12,44	12.12.2011
Hof van Twente	46.359	5,46	12.12.2011
Losser	29.607	3,49	12.12.2011
Oldenzaal	41.804	4,92	12.12.2011
Rijssen-Holten	36.992	4,36	12.12.2011
Tubbergen	27.643	3,26	12.12.2011
Twenterand	43.909	5,17	12.12.2011
Wierden	30.668	3,61	12.12.2011

Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen is een samenwerkingsverband van de gemeenten De Marne, Eemsum, Loppersum en Winsum.

Tijdelijk winstpreferente (t.w.p.) aandelen

Regio Twente en Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen hielden zogenaamde ‘tijdelijk winstgevende preferente aandelen’, welke recht gaven op uitkering van extra dividend. Dit ‘superdividend’, ten behoeve van de Agenda van Twente, is in de jaren 2008 tot en met 2017 jaarlijks uitgekeerd. Daarmee is voldaan aan de in 2007 met de aandeelhouders gemaakte afspraken. De t.w.p.-aandelen die gehouden werden door Regio Twente en Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen zijn ingetrokken in de algemene vergadering van 6 december 2018.

Tot slot

Twence is een organisatie die zich op eigen kracht, maar ook door strategische samenwerkingsverbanden verder zal ontwikkelen als grondstoffen- en energiebedrijf. Daarmee draagt Twence bij aan de beleidsdoelstellingen van de aandeelhouders, de positieve en duurzame ontwikkeling van de Twentse economie en de daaraan verbonden werkgelegenheid.

Graag spreek ik namens de raad van commissarissen mijn erkentelijkheid uit voor de directie, het middenkader en vooral voor alle medewerkers van Twence, voor hun inzet in het afgelopen jaar. Door hun inspanningen zijn de positieve resultaten behaald die in dit verslag worden beschreven.

Advies

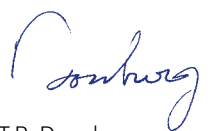
Overeenkomstig het bepaalde in artikel 23 van de statuten leggen wij u hierbij de door ons vastgestelde jaarrekening over 2018 ter goedkeuring voor. Ook is het verslag van de directie over 2018 bijgevoegd. PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. te Enschede heeft de jaarrekening gecontroleerd. De controleverklaring is opgenomen achter in dit verslag.

De winst na belasting van de vennootschap over het jaar 2018 bedraagt € 14.490.000.

Wij adviseren de algemene vergadering van aandeelhouders de jaarrekening over 2018 vast te stellen en:

- conform het bepaalde in artikel 24 van de statuten de directie voor het door haar gevoerde bestuur en de raad van commissarissen voor het door hem uitgeoefende toezicht te dechargeren;
- met toepassing van artikel 25 van de statuten de winst over 2018 te bestemmen op de wijze als is aangegeven in het in de jaarrekening opgenomen winstverdelingsvoorstel.

Enschede, 21 maart 2019

T.R. Doesburg
voorzitter

Jaarrekening 2018 Twence Holding B.V.

Twence Holding B.V.

Geconsolideerde balans per 31 december 2018 (voor resultaatbestemming)

Bedragen in duizenden euro's

	Ref.	31-12-18	31-12-17
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	4.592	-
Materiële vaste activa	2	261.197	233.874
Financiële vaste activa	3	21	21
Som der vaste activa		265.810	233.895
Vlottende activa			
Vorderingen	4	16.517	15.472
Liquide middelen	5	24.909	28.426
Som der vlottende activa		41.426	43.898
		307.236	277.793
Groepsvermogen			
Eigen vermogen	6	133.428	130.292
Voorzieningen	7	40.061	36.314
Langlopende schulden	8	78.465	62.520
Kortlopende schulden	9	55.282	48.667
		307.236	277.793

Twence Holding B.V.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2018

Bedragen in duizenden euro's

		2018	2017
	Ref.		
Netto-omzet		105.058	110.284 ²
Overige opbrengsten		1.488	454
Som der bedrijfsopbrengsten	11	106.546	110.738
Kosten van grond- en reststoffen	12	-5.532	-6.730
Overige bedrijfskosten	13	-37.441	-35.126 ²
Lonen en salarissen		-15.009	-14.037
Sociale lasten		-2.148	-1.893
Pensioenlasten		-2.068	-1.866
Afschrijvingen op materiële vaste activa	14	-21.682	-29.573
Som der bedrijfslasten		-83.880	-89.225
Bedrijfsresultaat		22.666	21.513
Rentebaten		-	-
Rentelasten en soortgelijke kosten	15	-5.139	-5.221
		-5.139	-5.221
Resultaat voor belastingen		17.527	16.292
Belastingen	16	-3.037	-1.888
		14.490	14.404
Resultaat deelnemingen		-	-
Resultaat na belastingen		14.490	14.404

² De vergelijkende cijfers zijn aangepast wegens een gewijzigde verdeling van transportkosten. Voor verdere details, zie toelichting 11.

Twence Holding B.V.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018

Bedragen in duizenden euro's

		2018	2017
	Ref.		
Resultaat na belastingen		14.490	14.404
Afschrijvingen	14	21.682	29.573
Mutatie voorzieningen		3.205	2.275
Mutatie in werkkapitaal:			
▪ Vorderingen		-365	-2.652
▪ Overige langlopende schulden		-1.016	-
▪ Kortlopende schulden		3.861	1.041
Kasstroom uit operationele activiteiten		41.857	44.641
Investerings in:			
▪ Materiële vaste activa	2	-42.653	-25.586
Ontvangen wegens waardevermindering activa		548	-
Opbrengst verkoop activa		36	-
Verwerving groepsmaatschappij		-721	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-42.790	-25.586
Aflossing langlopende schulden		-22.232	-17.952
Opname langlopende schulden	8	31.002	12.400
Betaald dividend		-11.353	-10.184
Intrekking eigen aandelen		-1	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-2.584	-15.736
Mutatie liquide middelen	5	-3.517	3.319

Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:

	2018	2017
Stand per 1 januari	28.426	25.107
Mutatie boekjaar	-3.517	3.319
Stand per 31 december	24.909	28.426

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

Algemene toelichting

Activiteiten

Het beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieu-beheersing in het algemeen en het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval in het bijzonder, alsmede de productie van energie en grondstoffen.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijffnummer handelsregister

Twence Holding B.V. is feitelijk gevestigd op Boldershoekweg 51, 7554RT Hengelo, statutair gevestigd te Enschede. Twence Holding B.V. is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 08090697.

Relatie met moedermaatschappij

Twence Holding B.V. is een besloten vennootschap, waarvan de geplaatste aandelen voor 81,9% in het bezit zijn van de Twentse Gemeenten, 3,1% in het bezit is van Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen en 15% is ingekocht door Twence Holding B.V. (cumulatief preferente aandelen). Twence Holding B.V. staat aan het hoofd van de Twence-groep.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van Twence Holding B.V. opgenomen, samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Twence Holding B.V. direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Wanneer er sprake is van een belang in een joint venture, dan wordt het desbetreffende belang proportioneel geconsolideerd. Van een joint venture is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

Aangezien de winst- en verliesrekening over 2017 van Twence Holding B.V. in de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt, is in de enkelvoudige jaarrekening volstaan met weergave van een beknopte winst- en verliesrekening in overeenstemming met artikel 2:402 BW.

De in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

- Avi-Twente B.V., Enschede (100%)
- Twence Bioconversie B.V., Enschede (100%)
- Twence B.V., Enschede (100%)
- Twence Tweede Lijn B.V., Enschede (100%)
- Twence Derde Lijn B.V., Enschede (100%)
- Twence Afvalscheiding B.V., Enschede (100%)
- Twence Duurzaam B.V., Enschede (100%)
- Twence Duurzaam participatie Twents Bio-energiebedrijf B.V., Enschede (100%)
- Twence Groene Energie B.V., Enschede (100%)
- Twence Zon B.V., Enschede (100%)
- Empyro B.V., Enschede (100% per 31 december 2018)

Buiten de consolidatie blijft Warmtekrachtcentrale Twence B.V. (100%) die van te verwaarlozen betekenis is.

Acquisitie

Per 12 december 2018 heeft Twence B.V. 100% van de aandelen in Empyro B.V. verworven. De betaling is gelijk aan de koopprijs voor de aandelen € 1.670.000, aflossing en rente van aandeelhoudersleningen en andere leningen totaal € 10.098.000 en een bedrag voor nog te realiseren investeringen € 650.000. In de balans per 31 december 2018 is Empyro B.V. voor 100% meegeconsolideerd. De consolidatie van de winst- en verliesrekening over de periode 12 december 2018 tot en met 31 december 2018 is op basis van materialiteit achterwege gebleven. In de voorlopige purchase price allocation zijn de volgende activa en passiva geïdentificeerd; licenties, materiële vaste activa, vorderingen op debiteuren, langlopende leningen, voorziening garantieverplichtingen en schulden aan

leveranciers. Dientengevolge is ten aanzien van deze acquisitie geen goodwill verantwoord.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Twence Holding B.V., aandeelhouders en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en het kortlopend bankkrediet. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van Twence zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362.1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten. De belangrijkste gebieden waar de waardering van de

desbetreffende posten in sterke mate wordt beïnvloed door gehanteerde vooronderstellingen, aannames en schattingen betreffen de levensduur van materiële vaste activa en de inschatting van de voorzieningen Eindafdekking en Nazorg.

Algemene grondslagen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Vreemde valuta

De posten in de jaarrekening van de groepsmaatschappijen worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de groepsmaatschappij haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Twence.

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst- en verliesrekening. Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op transactiedatum.

Operationele leasing

Bij de vennootschap kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Financiële instrumenten

Derivaten worden bij eerste opname in de balans opgenomen tegen reële waarde, de vervolgwaaarding van afgeleide financiële instrumenten ('derivaten') is kostprijs of lagere marktwaarde. De wijze van verwerking van waardeveranderingen van het afgeleide financieel instrument is afhankelijk van of er met het afgeleide financiële instrument hedge-accounting wordt toegepast of niet.

Twence past kostprijs-hedge-accounting toe op valutatermijncontracten ter indekking van haar toekomstige verkopen in Britse ponden. Indien van toepassing, wordt het ineffektieve deel van de waardeverandering van de valutatermijncontracten verantwoord in de winst- en verliesrekening onder de financiële baten en lasten. Op het moment van aangaan van een hedgerelatie, wordt dit door de vennootschap gedocumenteerd. De vennootschap stelt door middel van een test periodiek de effectiviteit van de hedgerelatie vast. Dit kan gebeuren door het vergelijken van de kritische kenmerken van het hedge-instrument met die van de afgedekte positie, of door het vergelijken van de verandering in reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie.

Twence bezit afgeleide financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen kostprijs en waarop kostprijs-hedge-accounting wordt toegepast. Bij het toepassen van kostprijs-hedge-accounting is de eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent het volgende:

- indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, wordt ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd;
- zolang de afgedekte post in de kostprijs-hedgerelatie nog niet in de balans verwerkt wordt, wordt het hedge-instrument niet geherwaardeerd. Dit geldt bijvoorbeeld in geval van de hedge van het valutarisico van een toekomstige transactie.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

Kosten van immateriële vaste activa anders dan intern gegenereerde activa, waaronder octrooien en licenties, worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur in 5 jaar.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Onder de materiële vaste activa worden tevens reserveonderdelen van de installaties opgenomen. De onderdelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van een voorziening voor ouderdom. Op reserveonderdelen wordt niet afgeschreven.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:
Bedrijfsgebouwen en – terreinen:

3,33% – 10,00% (tussen 30 en 10 jaar).

Machines en installaties :

5,00% – 50,00% (tussen 20 en 2 jaar).

Andere vaste bedrijfsmiddelen:

5,00% – 20,00% (tussen 20 en 5 jaar).

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde).

Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover Twence Holding B.V. in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die geleden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de winst- en verliesrekening.

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de winst- en verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt door middel van een gehanteerde disconteringsvoet.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst- en verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Het waardeverminderingsverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking.

De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht.

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, borgstellingsgarantie-provisie en baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de constante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans. Bij het contant maken is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties ad 1% als disconteringsvoet gehanteerd.

De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Latente belastingverplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingverplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Er wordt uitsluitend een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Latente belastingvorderingen worden per verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Belastinglatenties worden gewaardeerd op nominale waarde.

Pensioenen

Op grond van Richtlijn 271.3 Personeelsbeloningen - Pensioenen heeft Twence Holding B.V. geen pensioen-voorziening opgenomen in de jaarrekening. Dit aangezien Twence Holding B.V. geen verplichting heeft tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds (ABP). De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Netto-omzet

Omzet wordt verantwoord als er een redelijke zekerheid bestaat dat toekomstige voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en dat deze voordelen betrouwbaar kunnen worden geschat. Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst uit levering van goederen/ energie onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen. Omzet afval wordt verantwoord op het moment van verbranding of verwerking, omzet energie en omzet grondstoffen op het moment van levering. Ontvangsten met betrekking tot nog niet verbrand of verwerkt afval worden als afzetrisico gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Opbrengstverantwoording van goederen/energie

Opbrengsten uit de inname van goederen, alsmede de opbrengsten uit verkoop van energie en grondstoffen, worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van handels- en volumekortingen.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Kosten van grond- en reststoffen

Hieronder zijn begrepen de kosten voor het afzetten van stoffen die resteren na verwerking, alsmede kosten voor inname van inputstromen. De kosten worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en reserveonderdelen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Rentelasten worden geactiveerd gedurende de periode van vervaardiging van een actief, indien het een aanmerkelijke hoeveelheid tijd vergt om het actief gebruiks- of verkoopklaar te maken. De te activeren rente wordt berekend op basis van de verschuldigde rente over specifiek voor de vervaardiging opgenomen leningen en op basis van de gewogen rentevoet van leningen die niet specifiek aan de vervaardiging van het actief zijn toe te rekenen, in verhouding tot de uitgaven en periode van vervaardiging.

Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

De belastinglast wordt voor de fiscale eenheid als geheel berekend en verwerkt in de jaarrekening van het hoofd van de fiscale eenheid.

Resultaat deelnemingen

Het resultaat is het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat voor zover dit aan Twence Holding B.V. wordt toegerekend.

1. Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven:

Bedragen in duizenden euro's

	Licenties
Stand per 01-01-18	-
Mutaties:	
▪ Investerings	4.592
▪ Desinvesteringen	-
Stand per 31-12-18	<u>4.592</u>

Dit betreft de aanschaf van de licenties van Empyro B.V. De licentie wordt over een looptijd van 5 jaar lineair afgeschreven naar nihil.

2. Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

Bedragen in duizenden euro's

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	In aanbouw	Totaal
Stand per 01-01-18					
▪ Aanschafwaarde	169.721	403.065	59.193	19.973	651.952
▪ Cumulatieve afschrijvingen	-74.027	-306.598	-37.453	-	-418.078
Boekwaarde	95.694	96.467	21.740	19.973	233.874
Mutaties door aankoop deelnemingen					
▪ Aanschafwaarde	688	8.789	4	-	9.481
▪ Afschrijvingen	-194	-2.348	-3	-	-2.545
Saldo	494	6.441	1	-	6.936
Mutaties door aanschaffingen/ afstotingen:					
▪ Investerings	6.228	51.402	1.400	-16.378	42.652
▪ Desinvesteringen	-497	-2.954	-900	-	-4.351
▪ Afschrijvingen op desinvesteringen	347	2.357	884	-	3.588
Saldo	6.078	50.805	1.384	-16.378	41.889
Mutaties door afschrijvingen:					
▪ Afschrijvingen	-5.435	-13.636	-2.431	-	-21.502
Stand per 31-12-18					
▪ Aanschafwaarde	176.140	460.302	59.697	3.595	699.734
▪ Cumulatieve afschrijvingen	-79.309	-320.225	-39.003	-	-438.537
Boekwaarde	96.831	140.077	20.694	3.595	261.197

Levensduur verlengende onderhoudsuitgaven worden geactiveerd. Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen en –terreinen is geen voorziening groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in de resultatenrekening verantwoord.

Geactiveerde rentelasten: € 173.000 (2017: € 326.000).

De bedrijfsgebouwen en –terreinen en machines en installaties dienen als zekerheid voor de leningen zoals die zijn verstrekt door de BNG en ING.

3. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven:

Bedragen in duizenden euro's

	Deelnemingen
Stand per 01-01-18	21
Mutaties:	
▪ Investerings	-
▪ Desinvesteringen	-
▪ Aandeel in resultaat deelnemingen	-
Stand per 31-12-18	21

De groep heeft de volgende kapitaalbelangen:

Naam	Statutaire vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal
Warmtekrachtcentrale Twence B.V.	Enschede	100%

Vanwege de te verwaarlozen betekenis blijft Warmtekrachtcentrale Twence B.V. buiten de consolidatie.

4. Vorderingen

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-18	31-12-17
Vorderingen op handelsdebiteuren	10.468	9.880
Te factureren omzet grondstoffen	1.107	1.096
Te factureren omzet energie	125	288
Te vorderen MEP	-	1.331
Te vorderen SDE	1.152	1.382
Vooruitbetaalde assurantiepremie	769	661
Te vorderen overige belastingen en premies sociale verzekeringen	1.729	369
Vooruitbetaalde bedragen deelneming Empyro B.V.	650	-
Overige vorderingen	517	465
	16.517	15.472

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar en zijn onder aftrek van voorzieningen weergegeven. Gedurende het jaar hebben er geen onttrekkingen plaatsgevonden in de voorziening voor dubieuze debiteuren. De omvang op 31 december 2018 bedraagt nihil (2017: nihil).

Te vorderen overige belastingen en premies sociale verzekeringen

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-18	31-12-17
Omzetbelasting	489	369
Vennootschapsbelasting	1.240	-
	1.729	369

5. Liquide middelen

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-18	31-12-17
Kasmiddelen	2	2
Tegoeden op banken	24.907	28.424
	24.909	28.426

De liquide middelen staan voor een bedrag van € 22.281.000 (2017: € 23.379.000) ter vrije beschikking. Het niet vrije deel betreft een bouwdepot dat vrijvalt met de voortgang van de ombouw van de biomassa-energiecentrale.

6. Groepsvermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

7. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen in duizenden euro's

	Eind-afdekking	Nazorg	Garantie-verplichtingen	Jubilea	Re-organisatie	Loon door-betaling bij ziekte	Latente belasting-verplichtingen	Totaal
Stand per 01-01-18								
Mutaties:	23.237	10.546	-	334	214	95	1.888	36.314
▪ Toevoegingen ten laste van het resultaat	427	-	-	-	472	64	3.037	4.000
▪ Niet-gebruikte bedragen die gedurende de periode zijn vrijgevallen	-	-	-	-	-	-109	-	-109
▪ Onttrekkingen	-	-39	-	-19	-	-16	-	-74
▪ Mutatie door aankoop groepsmaatschappij	-	-	542	-	-	-	-	542
▪ Van / naar kortlopende schulden	-	-	-	-29	-549	-34	-	-612
Stand per 31-12-18	23.664	10.507	542	286	137	-	4.925	40.061

Van het totaalbedrag van de voorzieningen op 31 december 2018 heeft een bedrag van € 612.000 (2017: € 741.000) een kortlopend karakter en zodoende gepresenteerd onder de kortlopende schulden. Naar verwachting wordt een bedrag van € 33.971.000 (2017: € 33.583.000) na meer dan 5 jaar afgewikkeld.

Voorziening eindafdekking

Deze voorziening is gevormd voor toekomstige eindafdekking van de twee thans in exploitatie zijnde stortlocaties Boeldershoek en Elhorst/Vloedbelt.

Voorziening nazorg

Deze voorziening is gevormd ter financiering van nazorg van de stortplaatsen Boeldershoek, Elhorst/Vloedbelt, 't Rikkerink en Vasse. In boekjaar 2015 is het doelvermogen van de stortplaatsen Boeldershoek en Elhorst/Vloedbelt opnieuw door de Provincie Overijssel beoordeeld en begin 2016 formeel vastgesteld. Bij de eerstvolgende herziening van de nazorgplannen in 2020 zal opnieuw worden beoordeeld of aanvullende nazorgheffingen noodzakelijk zijn.

Voorziening garantieverplichtingen

Deze voorziening is gevormd voor de kosten die naar verwachting voortvloeien uit per balansdatum lopende garantieverplichtingen uit hoofde van geleverde goederen.

Voorziening jubilea

Deze voorziening is gevormd voor toekomstige jubileumuitkeringen bij 12½-, 25- en 40-jarige dienstverbanden.

Voorziening reorganisatie

Deze voorziening is gevormd ter optimalisatie van de organisatie. Twence gaat zich in toenemende mate richten op de transitie van afvalverwerker naar producent van grondstoffen en energie. Dit betekent voor de bedrijfsvoering dat de aandacht wordt gericht op het optimaliseren van de bestaande bedrijfsactiviteiten en dat er tevens nog meer en op andere manieren grondstoffen en energie wordt geproduceerd uit nog verder te ontwikkelen processen op basis van andere of alternatieve grondstofstromen. De genomen maatregelen zijn nodig om de Twence organisatie fit te houden en te maken voor nu en in de toekomst.

Voorziening loondoorbetaling bij ziekte

Deze voorziening is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die per balansdatum naar verwachting niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Voorziening latente belastingverplichtingen

Voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële (bedrijfseconomische) en fiscale waardering van materiële vaste activa en voorzieningen is een voorziening voor latente belastingverplichtingen gevormd. Naar verwachting wordt in 2018 geen bedrag verrekend.

8. Langlopende schulden

Bedragen in duizenden euro's

	Schulden aan krediet- instellingen	Overige schulden	Totaal
Stand per 01-01-18	61.504	1.016	62.520
Kortlopend deel	21.233	-	21.233
Totale verplichting	82.737	1.016	83.753
Mutaties:			
▪ Bij: nieuwe financieringen	41.100	-	41.100
▪ Af: aflossingen	-22.232	-	-22.232
▪ Af: vrijval	-	-1.016	-1.016
▪ Af: kortlopend deel	-23.140	-	-23.140
Stand per 31-12-18	78.465	-	78.465

De kortlopende verplichting ultimo 2018 betreft de bedragen welke in 2019 dienen te worden afgelost. Deze zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

In 2018 is een nieuwe financiering afgesloten ter grootte van € 10.000.000 met een looptijd van 5 jaar, een nieuwe financiering van € 12.100.000 met een looptijd van 15 jaar, van een reeds bestaande financiering met een looptijd van 5 jaar is € 10.000.000 opgenomen en een nieuwe lening aangegaan voor € 9.000.000 met een looptijd van 9 jaar.

De rubricering van schulden met een looptijd van meer dan een jaar naar rentepercentages respectievelijk naar resterende looptijd luidt:

	31-12-18	31-12-17
Rentepercentages:		
BNG 3,83%	21.818	29.090
BNG 2,495%	-	1.200
BNG 3,66%	6.000	7.200
BNG/ING 2,15%	18.000	14.000
ING 1,94%	2.034	2.196
NWB 6,97%	2.750	5.318
ING 4,00%	1.500	2.500
BNG/ING 1,75%	7.000	-
ING 1,75%	11.363	-
BNG/ING 2,01%	8.000	-
Totaal	78.465	61.504
Looptijd:		
Van 1 jaar tot 5 jaar	65.897	59.958
Na 5 jaar	12.568	1.546
Totaal	78.465	61.504

Voor alle leningen geldt een rentevastperiode die gelijk is aan de looptijd van de lening.

De verstrekte zekerheden bij de schulden aan kredietinstellingen luiden als volgt:

- pari passu clause;
- positieve en negatieve pledge;
- akte van hypotheek op de afvalenergiecentrale lijn 1 inclusief de ONFA installatie, de vergistingsinstallatie, de afvalenergiecentrales lijn 2 en lijn 3 en de biomassa-energiecentrale;
- akte van vorderingen, verzekeringen, roerende zaken en bepaalde overige activa;
- afgegeven borgstelling door aandeelhouders betreffende de NWB 6,97%;
- akte van aandelenverpanding op alle aandelen in het uitstaande kapitaal van Empyro;
- akte van verpanding van vorderingen, verzekeringen, roerende zaken van en door Empyro;
- akte van eerste rangs hypotheek op een recht van erfpacht en opstal dat is gevestigd door Empyro;
- eerste recht van hypotheek over het recht van erfpacht gerelateerd aan het zonnepark Tienbunderweg en het zonnepark Boldershoekweg;
- eerste pandrecht op alle aandelen in het kapitaal van Twence Zon B.V.;
- eerste pandrecht op (vorderings-)rechten voortvloeiende uit de projectdocumenten van Twence Zon B.V.;
- eerste pandrecht op de projectrekening, Debt Service Reserve Account en de Maintenance Reserve Account van Twence Zon B.V.;
- eerste pandrecht op alle bedrijfsuitrusting, en overige bedrijfsmiddelen en vorderingen op handelsdebiteuren van Twence Zon B.V.;
- eerste pandrecht op alle rechten van Twence Zon B.V. voortvloeiende uit verzekeringen.

De ontbindende voorwaarden luiden als volgt:

- de Solvabiliteit van Twence Holding B.V. geconsolideerd moet op de laatste dag van ieder kwartaal hoger of gelijk zijn aan 25%;
- de Solvabiliteit van Avi-Twente B.V. en Twence Bioconversie B.V. gecombineerd moet op de laatste dag van ieder kwartaal hoger of gelijk zijn aan 25%;
- de Solvabiliteit van Twence B.V. geconsolideerd moet op de laatste dag van ieder kwartaal hoger of gelijk zijn aan 30%;
- de Financieringsdekkingsratio (DSCR) van Avi-Twente B.V. en Twence Bioconversie B.V. gecombineerd moet op de laatste dag van ieder kwartaal hoger of gelijk zijn aan 1,40, behalve voor de boekjaren 2018 tot en met 2020 waarin de Financieringsdekkingsratio (DSCR) op de laatste dag van ieder kwartaal hoger is dan 1,05;
- de Financieringsdekkingsratio (DSCR) van Twence B.V. geconsolideerd moet op de laatste dag van ieder kwartaal hoger of gelijk zijn aan 1,25, behalve voor het boekjaar 2018 waarin Twence B.V. ervoor moet zorgen dat de Financieringsdekkingsratio (DSCR) op de laatste dag van ieder kwartaal van dat jaar hoger is dan 1,10;
- het Garantievermogen van iedere schuldenaar moet op de laatste dag van ieder kwartaal hoger dan of gelijk zijn aan nul;
- de Senior Net Leverage Ratio van Avi-Twente B.V. en Twence Bioconversie B.V. gecombineerd moet op de laatste dag van ieder kwartaal lager dan of gelijk zijn aan 3;
- de Senior Net Leverage Ratio van Twence B.V. geconsolideerd moet op de laatste dag van ieder kwartaal lager dan of gelijk zijn aan 3, behalve voor het boekjaar 2018, waarin Twence B.V. ervoor moet zorgen dat de Senior Net Leverage Ratio op de laatste dag van ieder kwartaal van dat jaar lager is dan 4;
- de debt Service Cover Ratio van Twence Zon B.V. moet hoger of gelijk zijn aan 1,05;
- Twence Zon B.V. moet zorgdragen voor het opbouwen van Debt Service Reserve Account van € 750.000 en een nader vast te stellen Maintenance Reserve Account.

Per einde boekjaar voldoet Twence aan deze gestelde voorwaarden.

9. Kortlopende schulden

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-18	31-12-17
Kortlopend deel langlopende schulden	23.140	21.233
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	9.281	9.178
Schulden aan participanten	2.134	1.743
Te betalen aan pensioeninstellingen	244	203
Te betalen overige belastingen en premies sociale verzekeringen	1.284	1.381
Afzetrisico afval, grond- en reststoffen	9.804	10.138
Subsidies	233	143
Overige schulden	9.162	4.648
	55.282	48.667

De kortlopende schulden hebben overwegend een looptijd korter dan één jaar.

Twence heeft bij de ING een rekening courant faciliteit van € 10.500.000. Ultimo 2018 wordt hiervan geen gebruik gemaakt.

Onder de schulden aan participanten is o.a. een schuld aan aandeelhouders opgenomen voor € 1.702.000, welke betrekking heeft op te betalen borgstellingsgarantieprovisie. Deze last is in de winst- en verliesrekening opgenomen onder de rentelasten en soortgelijke kosten.

Het afzetrisico afval, grond- en reststoffen bestaat uit de ontvangsten en te maken verwerkingskosten voor nog niet verbrand of verwerkt afval én de afzetkosten voor geproduceerde grond- en reststoffen.

Te betalen overige belastingen en premies sociale verzekeringen

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-18	31-12-17
Loonheffing en premies sociale verzekeringen	791	701
Energiebelasting	12	-
Afvalstoffenbelasting	481	680
	1.284	1.381

10. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen

Ultimo 2018 zijn garanties in de vorm van bankgaranties en documentaire kredieten afgegeven ten behoeve van geconsolideerde deelnemingen en ten gunste van derden voor circa € 1.331.000 (2017: circa € 410.000).

Financiële verplichtingen

Op de OTC-markt zijn per 31 december 2018 contracten aangegaan inzake de levering van elektriciteit in 2019, 2020 en 2021 voor een totaalbedrag van € 20.544.000 (2017: € 15.862.000).

(Meerjarige) financiële verplichtingen

Er zijn per 31 december 2018 investeringsverplichtingen aangegaan voor een bedrag van € 2.805.000 (2017: € 21.197.000).

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van operationele leasing. De operationele leasekosten worden lineair over de leaseperiode in de winst- en verliesrekening verwerkt. Ultimo boekjaar zijn de verplichtingen uit hoofde van operationele lease als volgt te specificeren:

Bedragen in duizenden euro's

31-12-18

Te betalen binnen één jaar	354
Tussen één en vijf jaar	823
Meer dan vijf jaar	49
Totale verplichting	1.226

Gedurende het verslagjaar is in de winst- en verliesrekening € 435.000 aan leasebetalingen verwerkt.

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid

Twence Holding B.V. vormt samen met haar dochterondernemingen Avi-Twente B.V., Twence Bioconversie B.V., Twence B.V., Warmtekrachtcentrale Twence B.V., Twence Tweede Lijn B.V., Twence Derde Lijn B.V., Twence Groene Energie B.V., Twence Duurzaam B.V., Twence Afvalscheiding B.V. en Twence Zon B.V. een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting en omzetbelasting. Op grond van de Invorderingswet zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

De belastinglast wordt voor de fiscale eenheid als geheel berekend en verwerkt in de jaarrekening van het hoofd van de fiscale eenheid.

Verbonden partijen

Er hebben transacties plaatsgevonden tussen enerzijds Twence Holding B.V. en haar dochterondernemingen en anderzijds haar aandeelhouders betreffende de aanlevering van afval. Aan de transacties liggen langlopende contracten ten grondslag, er hebben dan ook geen niet-zakelijke transacties plaatsgevonden.

11. Som der bedrijfsopbrengsten

De netto-omzet wordt grotendeels in Nederland gerealiseerd en kan als volgt worden gespecificeerd naar product:

Bedragen in duizenden euro's

	2018	2017	Toename/ afname t.o.v. 2017	Toename/ afname t.o.v. 2017
Afval	59.349	60.586 ³	-1.237	-2,0%
Energie, inclusief MEP/SDE subsidie	39.051	42.466	-3.415	-8,0%
Grondstoffen	6.658	7.232	-574	-7,9%
Netto-omzet	105.058	110.284	-5.226	-4,7%
			2018	2017
Overige opbrengsten			1.488	454

Onder de overige opbrengsten in 2018 zijn ontvangen uitkeringen wegens een turbineschade verantwoord voor een bedrag van € 1.016.000.

³In de vergelijkende cijfers van omzet afval en exploitatiekosten is een bedrag van € 636.000 gecorrigeerd als gevolg van een wijziging in de verdeling van de transportkosten. Dit betreft de transportkosten die in rekening gebracht worden bij klanten, maar waar het transport voor rekening en risico van Twence is en derhalve tot de omzet dient te worden gerekend. De vergelijkende cijfers zijn voor het inzicht aangepast

12. Kosten van grond- en reststoffen

Bedragen in duizenden euro's

	2018	2017
Kosten afzet van grond- en reststoffen	5.405	6.383
Inkoop hout en input vergister	127	347
	5.532	6.730

13. Overige bedrijfskosten

Bedragen in duizenden euro's

	2018	2017
Overige personeelskosten	1.468	1.490
Inhuur	2.383	2.078
Exploitatiekosten	23.101	22.900
Verkoopkosten	3.448	2.718
Kantoorkosten	999	832
Algemene kosten	6.042	5.108
	37.441	35.126

14. Afschrijvingen op materiële vaste activa

Bedragen in duizenden euro's

	2018	2017
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	5.435	5.435
Machines en installaties	13.636	19.741
Andere vaste bedrijfsmiddelen	2.431	3.627
	21.502	28.803
Boekresultaat bij desinvestering	180	770
	21.682	29.573

15. Rentelasten en soortgelijke kosten

Bedragen in duizenden euro's

	2018	2017
Lening BNG 3,83%	1.381	1.660
Lening BNG 4,74%	79	316
Lening BNG 3,66%	285	330
Lening BNG 2,495%	31	61
Lening BNG/ING 2,15%	369	-
Lening ING 4,00%	72	96
Lening NWB 6,97%	483	642
Lening ING 1,936%	45	3
Lening BNG/ING 1,75%	91	-
Lening ING 1,75%	21	-
Borgstellingsgarantieprovisie	1.702	1.702
Overige	580	411
	5.139	5.221

Geactiveerde rentelasten: € 173.000 (2017: € 326.000).

16. Belastingen

Het gewogen gemiddelde toepasselijke belastingtarief bedraagt 25% (2017: 25%). De belastinglast in de winst- en verliesrekening over 2018 bedraagt € 3.037.000 ofwel 17,3% van het resultaat voor belastingen. In het verslagjaar 2018 is het belastbaar resultaat € 669.000 positief. Het verschil tussen het effectieve en toepasselijke belastingtarief wordt veroorzaakt door verschillen tussen fiscale en commerciële waardering van voorzieningen, informele kapitaalstortingen, investeringsaftrekken, innovatieregelingen en toekomstige belastingtariefverlagingen.

Bedragen in duizenden euro's

	2018		2017	
	Bedrag	%	Bedrag	%
Effectieve belastingdruk				
Resultaat voor belastingen	17.527		16.292	
Belastingdruk op basis van Nederlands belastingtarief	-4.382	25,0%	-4.073	25,0%
Waarderingsverschil voorzieningen	-	-%	131	-0,8%
Informele kapitaalstortingen	-	-%	1.510	-9,3%
Niet-aftrekbare kosten	-207	1,2%	-12	0,1%
Investeringsaftrek	6	-%	-	-%
Innovatiebox	573	-3,3%	556	-3,4%
Toekomstige tariefverlagingen	973	-5,6%	-	-%
Effectieve belastingdruk	-3.037	17,3%	-1.888	11,6%

De aangifte vennootschapsbelasting 2017 van de tot de fiscale eenheid behorende vennootschappen is nog niet definitief geworden.

Overige toelichting

Bezoldiging bestuurders

Aangezien de bezoldiging van de bestuurder tot één persoon herleidbaar is, blijft op grond van artikel 2:383 lid 1 BW vermelding van het bedrag achterwege.

Bezoldiging commissarissen

In het verslagjaar werd aan vijf commissarissen in totaal € 80.000 aan beloningen uitgekeerd (2017: € 80.000).

Gemiddeld aantal werknemers

Het aantal werknemers in fte ultimo boekjaar 2018 bedroeg 234,5 (2017: 228,3). Hiervan waren 0 medewerkers werkzaam buiten Nederland (2017: 0).

	2018	2017
Productie	148,9	149,9
Verkoop	14,0	13,9
Overige ondersteunende diensten	66,6	60,5
Directie team	5,0	4,0
Totaal aantal werknemers in fte	234,5	228,3

Overheidssubsidies

Twence heeft in 2018 de volgende overheidssubsidies verwerkt:

- Subsidie met betrekking tot stimulering van de productie van duurzame energie (MEP en SDE) ten bedrage van € 16.957.000. De subsidie is verantwoord onder de netto-omzet.
- Subsidie met betrekking tot speur- en ontwikkeling (WBSO) ten bedrage van € 164.000. De subsidie is in mindering gebracht op de lonen en salarissen.
- Subsidie met betrekking tot regionale ontwikkelingen ten bedrage van € 12.000. De subsidie is verantwoord onder de netto-omzet.
- Subsidie voor participatie in het internationale onderzoek- en ontwikkelingsproject 'Horizon 2020' ten bedrage van € 62.000. Deze subsidie is nog niet in het resultaat verwerkt.

Honoraria van de onafhankelijke accountant

De volgende honoraria van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. zijn in het boekjaar 2018 ten laste gebracht van de onderneming, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW.

Bedragen in euro's

	2018
Controle van de jaarrekening	97
Andere controlewerkzaamheden	34
Fiscale advisering	-
Andere niet-controlewerkzaamheden	-
	131

Enkelvoudige jaarrekening 2018 Twence Holding B.V.

Enkelvoudige balans per 31 december 2018 (voor resultaatbestemming)

Bedragen in duizenden euro's

		31-12-18	31-12-17
Vaste activa			
Materiële vaste activa	17	12.935	14.191
Financiële vaste activa	18	123.145	128.535
Som der vaste activa		136.080	142.726
Vlottende activa			
Vorderingen	19	5.092	2.535
Liquide middelen		8.518	5.541
Som der vlottende activa		13.610	8.076
		149.690	150.802
Eigen vermogen	20		
Gesplaatst en gestort kapitaal		999	1.000
Overige reserves		117.939	114.888
Onverdeeld resultaat		14.490	14.404
		133.428	130.292
Voorzieningen	21	4.925	1.888
Kortlopende schulden	22	11.337	18.622
		149.690	150.802

Enkelvoudige winst- en verliesrekening 2018

Bedragen in duizenden euro's

	2018	2017
Enkelvoudig resultaat over het verslagjaar	-2.121	-1.029
Resultaat deelnemingen over het verslagjaar	16.611	15.433
Resultaat na belastingen	14.490	14.404

Toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening

Algemene toelichting

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde in overeenstemming met de grondslagen voor waardering van activa en passiva van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 31 tot en met 37 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

17. Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	In aanbouw	Totaal
Stand per 01-01-18				
▪ Aanschafwaarde	19.527	1.538	-	21.065
▪ Cumulatieve afschrijvingen	-6.333	-541	-	-6.874
Boekwaarde	13.194	997	-	14.191
Mutaties door aanschaffingen/ afstotingen:				
▪ Investerings	-24	-	-	-24
▪ Desinvesteringen	-	-	-	-
▪ Afschrijvingen op desinvesteringen	-	-	-	-
	-24	-	-	-24
Mutaties door afschrijvingen:				
▪ Afschrijvingen	-1.155	-77	-	-1.232
Stand per 31-12-18				
▪ Aanschafwaarde	19.503	1.538	-	21.041
▪ Cumulatieve afschrijvingen	-7.488	-618	-	-8.106
Boekwaarde	12.015	920	-	12.935

Geactiveerde rentelasten: nihil (2017: nihil).

18. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven:

Bedragen in duizenden euro's

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Stand per 01-01-18	128.535
Mutaties:	
▪ Ontvangen dividend	-22.000
▪ Aandeel in resultaat deelnemingen	16.610
Stand per 31-12-18	123.145

Twence Holding B.V. heeft de volgende kapitaalbelangen:

Naam	Statutaire vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal
Geconsolideerde directe deelnemingen		
Avi-Twente B.V.	Enschede	100%
Twence Bioconversie B.V.	Enschede	100%
Twence B.V.	Enschede	100%
Geconsolideerde indirecte deelnemingen		
Twence Afvalscheiding B.V.	Enschede	100%
Twence Groene Energie B.V.	Enschede	100%
Twence Duurzaam B.V.	Enschede	100%
Twence Tweede Lijn B.V.	Enschede	100%
Twence Derde Lijn B.V.	Enschede	100%
Twence Zon B.V.	Enschede	100%
Empyro B.V. (per 31 december 2018)	Enschede	100%
Andere indirecte deelnemingen		
Warmtekrachtcentrale Twence B.V.	Enschede	100%

19. Vorderingen

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-18	31-12-17
Vorderingen op handelsdebiteuren	825	810
Vorderingen op groepsmaatschappijen	2.880	1.416
Vooruitbetaalde vennootschapsbelasting	1.240	-
Te factureren omzet energie	122	284
Overige vorderingen	25	25
	5.092	2.535

Het gehanteerde rentepercentage over de vorderingen op groepsmaatschappijen bedraagt 0,814. Een aflossingsschema is niet overeengekomen en er zijn geen zekerheden verstrekt. Deze vorderingen hebben over het algemeen een langlopend karakter. De overige vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar en zijn onder aftrek van voorzieningen weergegeven.

Gedurende het jaar hebben er geen onttrekkingen plaatsgevonden in de voorziening voor dubieuze debiteuren. De omvang op 31 december 2018 bedraagt nihil (2017: nihil).

20. Eigen vermogen

Bedragen in duizenden euro's

	Geplaatst en gestort kapitaal	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal 2018	Totaal 2017
Stand per 01-01-18	1.000	114.888	14.404	130.292	126.072
Mutaties:					
▪ Ingekochte eigen aandelen	-1	-	-	-1	-
▪ Winstbestemming	-	14.404	-14.404	-	-
▪ Uitgekeerd dividend	-	-11.353	-	-11.353	-10.184
▪ Resultaat na belastingen	-	-	14.490	14.490	14.404
Stand per 31-12-18	999	117.939	14.490	133.428	130.292

Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de onderneming bedraagt € 4.000.000 (2017: € 4.000.000), verdeeld in 3.000.000 gewone aandelen van elk € 1 en 1.000.000 cumulatief preferente aandelen van elk € 1. Hiervan zijn geplaatst 849.150 gewone aandelen en 150.000 cumulatief preferente aandelen.

Van de in 2014 ingekochte cumulatief preferente aandelen is € 150.000 in mindering gebracht op de overige reserves, zijn de de verkrijgingsprijs.

21. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen in duizenden euro's

	Latente belasting- verplichtingen
Stand per 01-01-18	1.888
Mutaties:	
▪ Toevoegingen ten laste van het resultaat	3.037
▪ Onttrekkingen	-
▪ Naar kortlopende schulden	-
Stand per 31-12-18	4.925

Het totaalbedrag van de voorzieningen op 31 december 2018 heeft geen kortlopend karakter (2017: nihil).
Naar verwachting wordt de voorziening niet na meer dan 5 jaar afgewikkeld (2017: nihil).

Voorziening latente belastingverplichtingen

Voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële (bedrijfseconomische) en fiscale waardering van materiële vaste activa en voorzieningen is een voorziening voor latente belastingverplichtingen gevormd.
Naar verwachting wordt in 2018 geen bedrag verrekend.

22. Kortlopende schulden

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-18	31-12-17
Schulden aan groepsmaatschappijen	11.324	18.617
Overige schulden	13	5
	11.337	18.622

Het gehanteerde rentepercentage over de schulden aan groepsmaatschappijen bedraagt 0,814.
Een aflossingsschema is niet overeengekomen en er zijn geen zekerheden verstrekt. Deze schulden hebben over het algemeen een langlopend karakter. De overige kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

23. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Aansprakelijkheid en garanties

Ultimo 2018 zijn garanties in de vorm van bankgaranties en documentaire kredieten afgegeven ten gunste van derden voor circa € 1.306.000 (2017: € 369.000).

Financiële verplichtingen

Op de OTC-markt zijn per 31 december 2018 contracten aangegaan inzake de levering van elektriciteit in 2019, 2020 en 2021 voor een totaalbedrag van € 20.544.000 (2017: € 15.862.000).

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid

Twence Holding B.V. vormt samen met haar dochterondernemingen Avi-Twente B.V., Twence Bioconversie B.V., Twence B.V., Warmtekrachtcentrale Twence B.V., Twence Tweede Lijn B.V., Twence Derde Lijn B.V., Twence Groene Energie B.V., Twence Duurzaam B.V., Twence Afvalscheiding B.V. en Twence Zon B.V. een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting en omzetbelasting. Op grond van de Invorderingswet zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

Verbonden partijen

Er hebben transacties plaatsgevonden tussen enerzijds Twence Holding B.V. en haar dochterondernemingen en anderzijds haar aandeelhouders, betreffende de aanlevering van afval. Aan de transacties liggen langlopende contracten ten grondslag, er hebben dan ook geen niet-zakelijke transacties plaatsgevonden.

24. Overige toelichting

Personeelsbestand

De vennootschap had in het boekjaar, evenals voorgaand boekjaar, geen personeel in dienst.

25. Voorstel tot resultaatbestemming

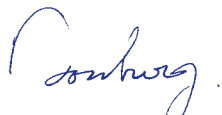
De algemene vergadering van aandeelhouders wordt voorgesteld, gelet op de afspraken die gemaakt zijn met de gewone aandeelhouders, het resultaat na belastingen van € 14.490.000 als volgt te verdelen:

- a) € 7.245.000 uit te keren als dividend waarvan € 7.245.000 in mindering zal worden gebracht op de overige reserves.
- b) Het restant ad € 7.245.000 toe te voegen aan de overige reserves.

Enschede, 21 maart 2019

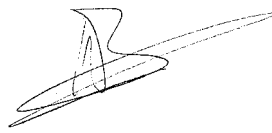
dr. G.M. Kapteijn
algemeen directeur

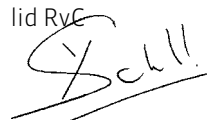
T.R. Doesburg
voorzitter RvC

Ir. J.A. Casteleijn
lid RvC

ir. W. van den Brink
lid RvC

H. Zevenbergen-Scholtz
lid RvC

Overige gegevens

Statutaire winstbepalingen

Artikel 25

1. Per soort kan een reserverekening worden aangehouden. Ten gunste van de reserverekening worden bedragen gevoegd indien bij uitgifte van aandelen op die aandelen van een bepaalde soort meer wordt gestort dan het nominale bedrag van de aandelen, mits de algemene vergadering van aandeelhouders de toevoeging aan die reserverekening met ten minste twee/derde meerderheid goedkeurt. Aan een reserverekening kunnen overigens toevoegingen worden gedaan en onttrekkingen plaatsvinden indien en voor zover uit deze statuten volgt.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet of deze statuten moeten worden aangehouden. In het kader van deze statuten dient het eigen vermogen ten minste te belopen vijfentwintig procent (25%) van het vermogen volgens de vast te stellen jaarrekening (nadat de winstuitkering is verwerkt). Voorts geldt dat voor het geval het eigen vermogen groter is dan vijfentwintig procent (25%) doch kleiner is dan achtentwintig procent (28%) van het totale vermogen volgens de vast te stellen jaarrekening slechts uitkeringen mogelijk zijn indien de algemene vergadering daartoe op voorstel van het bestuur een besluit heeft genomen, met een meerderheid van ten minste twee/derde deel van de uitgebrachte stemmen.
3. Uitkering van winst geschiedt na de goedkeuring van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
4. Uit de winst wordt allereerst, zo mogelijk, op de cumulatieve preferente aandelen uitgekeerd vier vijf/tiende procent (4,5%) van hetgeen (inclusief agio) op die aandelen is gestort. Het cumulatief preferent dividend wordt berekend naar tijdsgelang indien de betrokken preferente aandelen in de loop van een boekjaar zijn uitgegeven. Indien en voor zover de winst niet voldoende is voor een volledige uitkering als hiervoor bedoeld, zal het tekort, voor zover mogelijk worden uitgekeerd ten laste van de uitkeerbare reserves. Indien en voor zover ook de uitkeerbare reserves niet voldoende zijn voor volledige uitkering zal in de volgende jaren geen uitkering plaatsvinden op de gewone aandelen, zolang het tekort niet volledig is aangezuiverd.
5. Na de in lid 4 beschreven uitkering delen de cumulatief preferente aandelen niet in de winst van vennootschap en wordt aan die houders van aandelen geen verdere uitkering gedaan en heeft evenmin een toevoeging aan de reserverekening die hoort bij de aandelensoort plaats. De na de in lid 4 beschreven uitkering resterende winst van de vennootschap wordt hier aangeduid als "overwinst".
Tot deze overwinst zijn, indien en voor zover deze overwinst uitkeerbaar is, gerechtigd (door middel van uitkering indien en voor zover hierna hierin wordt voorzien respectievelijk voor zover daarin niet wordt voorzien door toevoeging van een reserverekening):
 - a. in eerste instantie de houders van gewone aandelen; door uitkering, een bedrag ad zevenhonderd achtennegentigduizend euro (€ 798.000).
 - b. in tweede instantie, door middel van uitkering aan de houders van tijdelijk-winstdelende-preferente aandelen elk jaar een bedrag groot achtmiljoen driehonderdtweeduizend achthonderdacht euro (€ 8.302.808).
Voor het geval in enig jaar de overwinst ontoereikend is geweest voormelde gerubriceerde uitkeringen te doen wordt de daaropvolgende periode dit tekort alsnog aan de houder van tijdelijke-winstdelende-preferente aandelen uitgekeerd.
Het totaal van de uitkeringen op tijdelijke-winstdelende-preferente aandelen uit hoofde van winstuitkering of uitkering van enig reserve, beloopt vanaf eenendertig december tweeduizendtien zesenzeestigmiljoen vierhonderdtweeëntwintigduizend vierhonderdvierenzeestig euro (€ 66.422.464).
 - c. in derde instantie de houders van gewone aandelen naar rato van ieders bezit van gewone aandelen met dien verstande dat deze aanspraken steeds worden verwerkt als een toevoeging aan de reserverekening, tenzij de algemene vergadering van aandeelhouders anders besluit, met goedkeuring van de vergadering van houders van tijdelijke-winstdelende-preferente aandelen.

6. De algemene vergadering van aandeelhouders kan slechts op voorstel van de vergadering van houders van aandelen besluiten een reserverekening ten behoeve van de aandeelhouders door uitkering geheel of gedeeltelijk op te heffen, indien aan het vereiste van lid 2 is voldaan. In dit geval wordt het bedrag waarop de opheffing betrekking heeft, uitgekeerd aan de houders van de aandelen in verhouding tot het gezamenlijke nominale bedrag van hun aandelen.
7. De algemene vergadering van aandeelhouders kan –zolang jaarlijks op de cumulatief preferente aandelen het daarmee corresponderende bedrag is uitgekeerd– toevoegingen doen aan de winstreserve van de gewone aandelen ten laste van de uitkeerbare reserves.
8. Indien een reserverekening gedurende het jaar verschillende bedragen kent, wordt de vergoeding naar het tijdsevenredige gemiddelde vastgesteld. Indien aandelen gedurende de loop van een jaar zijn ingekocht of uitgegeven delen deze naar rato van het deel van het jaar dat zij waren geplaatst bij anderen dan de vennootschap mee in de winst.

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering en de raad van commissarissen van Twence Holding B.V.

Verklaring over de jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Twence Holding B.V. een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de vennootschap en de groep op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018 van Twence Holding B.V. te Hengelo ('de vennootschap') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van Twence Holding B.V. samen met haar dochtermaatschappijen ('de groep') en de enkelvoudige jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2018; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Twence Holding B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- woord vooraf ('Het draait om CO₂');
- kerncijfers;
- verslag van de directie;
- corporate governance verslag Twence Holding B.V.; en
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten.

Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Zwolle, 21 maart 2019
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. F.S. van der Ploeg RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Twence Holding B.V.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring

te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de vennootschap opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Twence Holding B.V.

Bezoekadres

Boldershoekweg 51
7554 RT Hengelo
Nederland

Postadres

Postbus 870
7550 AW Hengelo
Nederland

T +31 (0)74 240 44 44

F +31 (0)74 240 43 33

E info@twence.nl

I www.twence.nl